



EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

© Министерство на правосъдието на Република България, mjs.bg. Разрешението за повторно публикуване на този неофициален превод е предоставено единствено за целите на включването му в базата данни HUDOC на ЕСПЧ.

© Ministry of Justice of the Republic of Bulgaria, mjs.bg. Permission to re-publish this non-official translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

ЧЕТВЪРТО ОТДЕЛЕНИЕ

ДЕЛО АУАД срещу БЪЛГАРИЯ

(Жалба № 46390/10)

РЕШЕНИЕ

СТРАСБУРГ

11 октомври 2011 г.

Това решение става окончателно при условията, посочени в член 44, § 2 от Конвенцията. То може да бъде предмет на редакторска преработка.

В делото Ауад срещу България,

Европейският съд по правата на човека (Четвърто отделение), на заседание в състав:

Николас Браца, *председател*,
Лех Гарлицки,
Лиляна Мийович,
Джордж Николау,
Здравка Калайджиева,
Небойша Вучинич,
Винсент А. Де Гаетано, *съдии*,

и Лорънс Ърли, *секретар на отделението*,

След съвещание в закрито заседание, проведено на 20 септември 2011 г.,

Постановява следното решение, прието на горепосочената дата:

ПРОЦЕДУРА

1. Делото е образувано по жалба (№ 46390/10) срещу Република България, подадена в Съда на 13 август 2011 г. съгласно член 34 от Конвенцията за защита правата на човека и основните свободи („Конвенцията“) от лице без гражданство от палестински произход, г-н Ахмед Джамал Ауад („жалбоподател“).

2. Жалбоподателят е представляван от г-жа Д. Даскалова, адвокат, практикуващ в София. Българското правителство („Правителството“) е представлявано от агентите си, г-жа Н. Николова и г-жа М. Коцева от Министерството на правосъдието.

3. Жалбоподателят твърди по-специално, че исканото му експулсиране в Ливан ще го изложи на риск от малтретиране или смърт, че той не е разполагал с ефективно средство за правна защита по отношение на претенцията си по този въпрос и че задържането му при условията на висяща процедура по експулсиране е било твърде продължително и неоправдано.

4. На 13 август 2010 г. жалбоподателят е поискал от Съда да разпреди на Правителството посредством временна мярка да се въздържи от това да го изпрати в Ливан и да го освободи незабавно от задържането му под стража в очакване на експулсирането му. На 17 август 2010 г. председателят на Пето отделение на Съда реши при тези обстоятелства да не прилага по отношение на Правителството временната мярка, искана от жалбоподателя.

5. На 23 септември 2010 г. председателят на Пето отделение реши да даде приоритет на жалбата в съответствие с член 41 от Правилника

на Съда и уведоми за нея Правителството. Също така беше решено съдът едновременно да се произнесе по допустимостта и по съществуването на жалбата (член 29, § 1 от Конвенцията).

6. След преобразуване на отделенията на Съда на 1 февруари 2011 г. жалбата беше прехвърлена на Четвърто отделение.

ФАКТИТЕ

I. ОБСТОЯТЕЛСТВАТА ПО ДЕЛОТО

7. Жалбоподателят е роден през 1989 г. в Аин ал-Хилвех, палестински бежански лагер, разположен в покрайнините на Саида, Ливан (виж параграфи 52-55 по-долу). Понастоящем живее в София, България.

А. Пристигането на жалбоподателя в България и неговата молба за предоставяне на убежище

8. На 24 май 2009 г. жалбоподателят пристига нелегално в България и на 7 юли 2009 г. подава молба за предоставяне на убежище, като посочва, че се страхува, че ако се върне в Ливан, ще бъде убит или малтретиран от членовете на ислямската групировка „Джунд ал-Шам“ (виж параграфи 59, 60, 62, 78, 80 и 81 по-долу). Самоличността му е установена въз основа на удостоверение, издадено на 26 ноември 2008 г. от Организацията за освобождение на Палестина.

9. Жалбоподателят разказва, че той, подобно на баща си, който е изчезнал през 1991 г., е бил член на „Фатах“ (виж параграфи 59 и 60 по-долу). Бил е назначен на платена длъжност в движението с протекцията на ръководителя по сигурността в Аин ал-Хилвех, полковник Макдах (виж параграфи

54, 55 и 84 по-долу). Неговата работа се състояла в организирането на митинги в подкрепа на различните палестински организации, чествания на палестинската революция и протести срещу основаването на Израел. В началото на 2009 г. негов съсед, който бил член на „Джунд ал-Шам“, бил убит, като убийството било улеснено в резултат на информация, предоставена от приятел на жалбоподателя, също член на „Фатах“. В отговор на това членовете на „Джунд ал-Шам“ убили приятеля на жалбоподателя. За да се защити, жалбоподателят се преместил в къщата на сестра си, която се намирала в една част от лагера, която бил под контрола на „Фатах“. През юли 2009 г. въоръжени мъже стреляли около къщата на сестра му, скандирайки името му. По-късно полковник Макдах казал на жалбоподателя, че

тези мъже са членове на „Джунд ал-Шам“ и търсят отмъщение за убийството на техния член, че не е в състояние да го защити от тях и че той следва да напусне Ливан.

10. През август 2009 г. жалбоподателят се опитал да напусне България с фалшиви документи. Той е арестуван от полицията на гръцката граница. На 21 август 2009 г. Петричкият районен съд одобрява споразумение, с което жалбоподателят се признава за виновен за престъпленията незаконно преминаване на границата и опит за заблуждаване на длъжностно лице чрез използване на официален документ, издаден на друго лице. Той е осъден на шест месеца лишаване от свобода с тригодишен изпитателен срок и му е наложена глоба от 200 лева.

11. В решение от 29 октомври 2009 г. Държавната агенция за бежанците отказва да предостави на жалбоподателя статут на бежанец, но му предоставя хуманитарна закрила в съответствие с член 9, ал. (1) и ал. (3) от Закона за убежището и бежанците от 2002 г. (виж параграф 29 по-долу). Мотивите на решението описват историята на жалбоподателя, както е посочена от него, и продължават:

„Имайки предвид ситуацията в палестинския [бежански] лагер [Аин ал-Хилвех], която се характеризира с тежки въоръжени сблъсъци между „Фатах“ и активисти от „Джунд ал-Шам“, налице са основания за предоставяне на жалбоподателя на хуманитарна закрила поради реален риск от нарушения, състоящи се от лични заплахи срещу живота му, в ситуация на междоособен въоръжен конфликт. Бежанските лагери в Ливан имат свои собствени системи на управление. Лагерните администрации не се избират чрез преки избори, а отразяват преобладаването на една или повече групи или образувания, които постоянно си съперничат за контрол върху територията, което често води до въоръжени сблъсъци. В интервю за новинарската агенция IRIN от април 2008 г. ръководителят по сигурността на „Фатах“ в Ливан полковник Макдах казва, че „Фатах“ ще се грижи за сигурността във всички палестински лагери, за да се сложи край на разпространението на радикалните групировки. (...)“

Жалбоподателят заявява, че той е бил член на „Фатах“ от 2006 г. насам, но не е имало действия по преследване срещу него от страна на властите или от друга политическа организация, на които държавата да не е в състояние да се противопостави. Той не посочва някое от другите съответни основания по член 8, ал. (1) от Закона за убежището и бежанците, които обосновават страха от преследване, като например раса, религия, националност, принадлежност към определена социална група или политически възгледи или убеждения. Това води до заключението, че не са налице основания за предоставяне на убежище по Закона за убежището и бежанците [от 2002 г.]. [Жалбоподателят] не посочва основания, оправдаващи жалбата съгласно член 9, ал. (1), т. (1) или ал. (1), т. (2) от [закона].

Доказателствата по делото дават основания за предоставяне на хуманитарна закрила. Има признаци за наличие на обстоятелства, попадащи в обхвата на член 9, ал. (1) (3) от [Закона]. Споменатите по-горе обстоятелства показват, че са налице основания да се вземе предвид личното положение на [жалбоподателя] във връзка с общата социално-политическа ситуация в палестинските лагери в Ливан. Доказателствата, събрани по време на

производството, сочат, че съществува реална опасност и риск от посегателства върху живота и личността на [жалбоподателя].

Съгласно член 75, параграф 2 от [Закона], твърденията на [жалбоподателя], изложени подробно в протокола, съставен от интервюиращите длъжностни лица, трябва да се считат за верни. (...)

Съгласно изискването на член 58 (7) от [Закона], от Държавната агенция „Национална сигурност“ бе поискано писмено становище. Това писмено становище от 21 август 2009 г. не съдържа възражения относно предоставянето на [жалбоподателя] на закрила в Република България.“

12. Жалбоподателят не търси съдебно преразглеждане на отказа да му се предостави статут на бежанец

13. През това време той е бил настанен, заедно с други палестинци, в дом за настаняване, управляван от Държавната агенция за бежанците.

Б. Заповедта за експулсиране на жалбоподателя и последвалото му задържане

14. На 17 ноември 2009 г. представител на Държавна агенция „Национална сигурност“ предлага жалбоподателят да бъде експулсиран по съображения, свързани с националната сигурност, и да бъде задържан в арест в очакване на изпълнението на тази мярка. В подкрепа на предложението той посочва, че жалбоподателят е бил член на „Усбат ал-Ансар“, която той определя като сунитска терористична организация, действаща в тясно сътрудничество с „Хамас“, „Джунд ал-Шам“, „Ансар Аллах“ и други (виж параграфи

54, 59-61 и 78 по-долу). Жалбоподателят е уличен, че е участвал в „мокри поръчки“ за организацията и в убийството на повече от десет членове на палестинска политическа партия и че е издирван от ливанските власти във връзка с това. Той е роднина на един от лидерите на „Усбат ал-Ансар“. Наличната информация показва, че жалбоподателят се е придържал стриктно към идеите на организацията и без колебание е следвал заповедите на нейните ръководители. Това било потвърдено от партньорските служби за сигурност. Било установено също, че жалбоподателят поддържа контакти с две лица, търсещи убежище, за които се знаело, че са привърженици на терористична организация, действаща в Аин ал-Хилвех. Един от тях бил замесен в убийството на член на палестинска политическа партия и поддържал тесни контакти с „Усбат ал-Ансар“ и „Фатах ал-Ислам“ (виж параграф 65, 72, 74, 78 и 81 по-долу). Всичко това показва, че поради предишната и текущата си дейност жалбоподателят представлява сериозна заплаха за националната сигурност на България и че присъствието му в страната я дискредитира като надежден партньор в борбата срещу международния тероризъм.

15. На 17 ноември 2009 г. ръководителят на Държавната агенция „Национална сигурност“ издава заповед за експулсиране на жалбоподателя. Заедно с това той му забранява да влиза или да пребивава в България за срок от десет години „с оглед на причините, изложени в [посоченото по-горе] предложение и поради факта, че присъствието му в страната представлява[ше] сериозна заплаха за националната сигурност“. Заповедта се позовава на член 42 и член 44 (1) от Закона за чужденците от 1998 г. Не са посочени фактически основания в съответствие с член 46 (3) от Закона (виж параграф 33 по-долу). Освен това в заповедта е разпоредено тя да бъде доведена до знанието на жалбоподателя и да бъде изпълнена незабавно, както е предвидено в член 44 (4) (3) от Закона (виж параграф 34 по-долу).

16. Едновременно с тази заповед ръководителят на Държавната агенция „Национална сигурност“ издава заповед за задържане до експулсирането на жалбоподателя (вж. параграфи 42 и

43 по-долу). Той се мотивира с това, че информацията, която се съдържа в предложението, показва, че жалбоподателят може да се опита да предотврати изпълнението на заповедта за експулсиране и съответно указва, че заповедта за задържане трябва да подлежи на незабавно изпълнение. Той също така възлага на имиграционните власти спешно да предприемат всички необходими стъпки за изпълнение на заповедта за експулсиране.

17. На 20 ноември 2009 г. жалбоподателят е арестуван и поставен в специален арест в очакване на изпълнението на заповедта за експулсиране. Той твърди, че когато бил заведен там, той бил информиран за двете заповеди срещу него, но не са му били предоставени копия от тях.

18. На 19 май 2011 г. с оглед на предстоящото изтичане на максимално допустимия срок на задържане в очакване на експулсиране – осемнадесет месеца (виж параграф 44 по-долу), ръководителят на Държавната агенция „Национална сигурност“ издава заповед за освобождаването на жалбоподателя. Жалбоподателят е освободен на следващия ден – 20 май 2011 г. Той е задължен ежедневно да се явява в местното полицейско управление. Той твърди, че в момента няма никакви документи за самоличност, средства за издръжка или възможност за работа.

В. Съдебен контрол на експулсирането на жалбоподателя

19. На 4 декември 2009 г. жалбоподателят подава жалба за съдебен контрол на заповедта за експулсиране. Обжалва и задържането си. Твърди, че заповедта е незаконосъобразна и че той не се е занимавал с незаконни дейности, докато е бил в България.

20. На 23 март 2010 г. жалбоподателят, след като се запознава с извадка от предложението за неговото експулсиране и с други документи по преписката, иска от съда да нареди на властите да посочат, ако е необходимо, в съответствие с ограниченията, произтичащи от използването на класифицирана информация, на какво основание считат, че той се издирва от ливанските власти „във връзка с убийството на членове на палестински политически партии“, както е отбелязано в предложението. Освен това той иска от съда да разпорежи на властите да уточнят дали те са използвали специални средства за наблюдение, за да събират информация за него и ако да, да им разпорежи за представят копие от необходимата заповед и други документи.

21. Върховният административен съд разглежда делото на 27 април 2010 г.

22. В изложение, подадено на тази дата, жалбоподателят твърди, че данните, на които властите са се основали при разпореждане на експулсирането му, са били неверни, неясни, непроверени, вътрешно противоречиви и ненадеждни. Не било вярно, че той бил член на „Усбат ал-Ансар“, точно обратното, той бил издирван от страна на терористични организации и по тази причина е избягал от Ливан. Неговият роднина, посочен като терорист в предложението, бил в действителност служител в училище, администрирано от Организацията на обединените нации. Нямаło конкретни данни в подкрепа на твърдението, че той се издирва от ливанските власти. Българските власти не са се опитвали да проверят това чрез официалните канали, налични по силата на Договора между България и Ливан за взаимно сътрудничество по наказателно-правни въпроси. Липсата на конкретна информация по тези въпроси му е попречила да представи доказателства, с които да обори обвиненията срещу него. Той посочва също, че Държавната агенция „Национална сигурност“ не е възразила той да получи закрила в България по време на производството за предоставяне на убежище (виж параграф 11 по-горе). Накрая той обръща внимание на факта, че му е бил предоставен хуманитарен статут поради риск за живота му и твърди, че експулсирането му би нарушило принципа на „забраната за връщане“ и член 3 от Конвенцията.

23. С окончателно решение от 22 юни 2010 г. (Реш. № 80-10 от 22 юни 2010 г. г. по адм. д. № С-4/2010 г., ВАС, VII о) Върховният

административен съд потвърждава заповедта за експулсиране при следните условия:

„Заповедта е издадена въз основа на причините, изложени в Предложение № Т-6-5347/17.11.2009 г. и фактическото основание, посочено в член 42 (1) от Закона за чужденците [от 1998 г. – виж параграф 33 по-долу] – присъствието на чужденеца в страната създава сериозна заплаха за националната сигурност.

В предложението за налагане на принудителна мярка се посочва, че [жалбоподателят] е роден на 30 ноември 19 [8] 9 в бежанския лагер Айн ал-Хилвех. Той става член на терористичната радикална ислямска организация „Усбат ал-Ансар“, действаща на територията на този лагер. Тази организация работи в тясно сътрудничество със сродни организации, включително „Хамас“. [Жалбоподателят] е бил член на група за „мокри поръчки“, която е насочена също така срещу членове на палестинска политическа партия. Не се оспорва, че жалбоподателят е роднина на [А], който, според оперативната информация, е един от лидерите на „Усбат ал-Ансар“. Той се придържа стриктно към идеите на организацията и изпълнява без колебание поръчките на нейните лидери.

[Жалбоподателят] влиза на територията на страната през юни 2009 г. и подава молба за убежище. Въпреки това през август същата година той се опитва да напусне страната с фалшиви документи в посока Западна Европа. Арестуван е от гранична полиция на [контролно-пропускателен пункт на българо-гръцката граница]. [На] 21 август 2009 г. Петричкият районен съд (...) одобрява съдебно споразумение, съгласно което [жалбоподателят] се признава за виновен за престъпления по член 279, ал. 1 и 318 от Наказателния кодекс [незаконно преминаване на границата и опит за заблуждаване на длъжностно лице чрез използване на официален документ, издаден на друго лице]. Той е осъден на шест месеца лишаване от свобода с тригодишен изпитателен срок и му е наложена глоба в размер на 200 [български] лева.

Според оперативната информация той е в контакт с [В] и [С], които се намират в страната в качеството на лица, които търсят убежище. Има информация, че М. И. също е член на „Джунд ал-Шам“ и е участвал в убийството на член на „Фатах“ в Айн ал-Хилвех, във връзка с което се издирва от ливанските власти. [С] е привърженик на терористичната организация „Усбат ал-Ансар“ и участва в канал за трафик на хора от Ливан към Западна Европа, който се използва от членове на ливански терористични организации. Известно е, че има контакти между [D] и физически лица, които пребивават в Западна Европа и които симпатизират на „Джунд ал-Шам“. В предложението се прави обосновано предположение, че поради по-ранните и настоящи дейности на [жалбоподателя] той представлява сериозна заплаха за сигурността на Република България по смисъла на член 4 от Закона за Държавна агенция „Национална сигурност“ [от 2007 г.] и присъствието му в страната е възможно да дискредитира нашата страна като надежден партньор в борбата срещу международния тероризъм.

Писмените доказателства по делото включват извадки №№ RB 202 001-001-03-T6-3594, -95 и -96 от 12 април 2010 г. С решение № 513 от 29 октомври 2009 г. Държавната агенция за бежанците отказва да предостави на [жалбоподателя] статут на бежанец.

Твърденията в жалбата, че [жалбоподателят] пребивава законно на територията на страната, не са доказани. Отрицателните твърдения в жалбата, че

той не е участвал в незаконни дейности, не може да се считат за установени, тъй като специализираната агенция е направила констатации по този въпрос.

Съгласно член 46 (3) от Закона за чужденците [от 1998 г.] в заповедите за експулсиране не се посочват фактическите основания за налагане на принудителната мярка; тези основания се съдържат в предложението за налагането ѝ. Предложението показва, че има индикации за посегателство върху националната сигурност, които попадат в компетенциите на Държавна агенция „Национална сигурност“ съгласно член 4 (1) (11) и (14) от Закона за Държавна агенция „Национална сигурност“ [от 2007 г.]: международен тероризъм и трансгранична организирана престъпност, което създава заплахата за националната сигурност. Съществуването на тези индикации не изисква доказване на действията, насочени срещу сигурността на страната. Има достатъчно основания за налагане на принудителната мярка, ако има индикации, които могат да доведат до извода, че е налице обосновано предположение, че присъствието на жалбоподателя създава сериозна заплахата за националната сигурност. Фактическите данни, събрани чрез оперативни методи и посочени в предложението № RB 202001-001-03-T6-5347 от 17 ноември 2009 г., представляват основание да се направи основателно предположение, че присъствието на жалбоподателя не създава сериозна заплахата за националната сигурност. Съществуващите данни за дейността на жалбоподателя на територията на страната показват наличието на основанията, посочени в член 42 от Закона за чужденците [от 1998 г. – виж параграф 33 по-долу].

Една принудителна мярка като тази, предвидена в член 42 от Закона за чужденците, има превантивен характер; тя има за цел да предотврати действия, насочени срещу сигурността на страната. За да бъде наложена, не е необходимо да се извърши пълно разследване на събраната информация или да се търсят доказателства за нея, защото това не е дело, свързано с налагането на административно наказание.

Изявлението на жалбоподателя в открито съдебно заседание, че той не желае да бъде върнат в Ливан, където животът му е под заплахата, е без значение за настоящото производство. Съгласно член 42 (2) от Закона за чужденците отнемането на правото на чужденец да пребивава в Република България и налагането на забрана за влизане на нейна територия неизбежно е резултат от налагането на принудителната мярка по алинея 1 – експулсиране.

Заповедта отговаря на законовите изисквания. Принудителната мярка е наложена от компетентния орган в съответствие с член 44 от Закона за чужденците [от 1998 г.], в надлежна форма и в съответствие с правилата на административната процедура, материално правните норми на закона и целта на закона и поради тези причини жалбата за съдебен контрол трябва да бъде отхвърлена като неоснователна.“

Г. Съдебен контрол на задържането на жалбоподателя при висяща процедура по експулсиране

24. Правното оспорване на задържането на жалбоподателя при висяща процедура по експулсиране (виж параграф 19 по-горе) е прехвърлено пред Софийски административен съд. В хода на настъпилото производство на съда е предоставена извадка от предложението за експулсиране. С окончателно решение от

9 февруари 2010 г. (Реш. № 2 от 9 февруари 2010 г. по адм. д. № С-66 / 2009 г., САС, I о.) се потвърждава заповедта за задържане на жалбоподателя, като се установява, че тя е издадена от компетентен орган, в правилната форма съгласно приложимите материални и процесуални правила и в съответствие с целта на закона. В него по-нататък се сочи, че има достатъчно доказателства, че жалбоподателят може да се опита да попречи на изпълнението на заповедта за неговото експулсиране.

25. На неуточнена дата през лятото на 2010 г. Софийски градски административен съд, действайки служебно, както се изисква по силата на новия член 46а (4) от Закона за чужденците от 1998 г. (виж параграф 45 по-долу), преглежда продължаващото задържане на жалбоподателя (адм. д. № 3872/2010 г. САС). Той го потвърждава за още шест месеца.

26. На 7 декември 2010 г., отново действайки по своя инициатива, Софийски градски административен съд потвърждава задържането на жалбоподателя за максимум още шест месеца, до 20 май 2011 г. (Опр. № 4227 от 7 декември 2010 г. по адм. д. № 9061/2010 г., САС, I о.). Той отбелязва, че задържането вече е продължило почти дванайсет месеца и по закон може да бъде удължено за максимален срок от осемнадесет месеца. Съществуват пречки за изпълнението на заповедта за експулсиране на жалбоподателя. Той не е имал необходимия документ за пътуване, който да му позволи да влезе Ливан. Независимо от трите искания ливанското посолство не е успяло да издаде такъв документ. Делото по този начин попада в приложното поле на член 44, ал. (8) от Закона за чужденците от 1998 г. (виж параграф 44 по-долу).

II. ПРИЛОЖИМО ВЪТРЕШНО ПРАВО

А. Убежище и хуманитарна закрила

27. Член 27 от Конституцията от 1991 г. предвижда, както следва:

„1. Чужденците, които пребивават в страната на законно основание, не могат да бъдат гонени от нея или предавани на друга държава против тяхната воля освен при условията и по реда, определени със закон.

2. Република България дава убежище на чужденци, преследвани заради техните убеждения или дейност в защита на международно признати права и свободи.

3. Условията и редът за даване на убежище се уреждат със закон.“

28. България се е присъединила към Конвенцията от 1951 г. за статута на бежанците и Протокола от 1967 г., отнасящ се до статута на бежанците, на 12 май 1993 г. По отношение на България те влязоха в сила на 10 август 1993 г.

29. Член 9, ал. (1) и (3) от Закона за убежището и бежанците от 2002 г. предвижда, че на лицата, принудени да напуснат или да останат извън страната си на произход, защото са изправени пред реален риск да им бъдат причинени смърт или малтретиране в резултат на вътрешен или международен конфликт, трябва да бъде предоставена хуманитарна закрила. Член 9, ал. (2) пояснява, че рискът може да произтича от органи или от организации, срещу които властите не са в състояние или не желаят да действат. Член 9, ал. (5) предвижда, че на чужденците не може да бъде предоставена хуманитарна закрила, ако в част от тяхната страна на произход не съществува реален риск от сериозни посегателства и там те могат свободно и трайно да се ползват от ефективна защита. Съгласно член 75, ал. (2), когато властите вземат решение по молба за убежище, те трябва да вземат предвид всички релевантни факти относно личното положение на жалбоподателя, страната на произход или връзките с други страни. Този член също така предвижда, че когато твърденията на кандидата не са подкрепени от доказателства, те трябва да бъдат приети за истина, ако жалбоподателят е положил усилия да обоснове молбата си и е обяснил добре липсата на доказателства. Член 58, ал. (7) изисква органите, обработващи молбите за убежище, да получат писмени становища от Държавната агенция „Национална сигурност

30. Член 4, ал. (3) предвижда, че лицата, които са получили закрила в съответствие със закона или са влезли в България, за да търсят такава закрила, не могат да бъдат върнати на територията на страната, където техният живот или свобода са изложени на риск поради тяхната расова принадлежност, религия, националност, членство в дадена социална

група, политически възгледи или гледни точки или когато те могат да бъдат изправени пред риск от изтезания или други форми на жестоко, нехуманно или унижително отношение или наказание. Въпреки това член 4, ал. (4), който отразява правилото, предвидено в член 33, ал. 2 от Конвенцията от 1951 г., предвижда, че тази мярка не може да се претендира от чужденци, за които има основание да бъдат считани за опасност за националната сигурност. Няма данни за съдебната практика по тази разпоредба.

31. Член 67, ал. (1) предвижда, че заповедите за експулсиране не се прилагат, докато производството за предоставяне на убежище не е приключило. Съгласно член 67, ал. (2) заповедите за експулсиране се отменят, ако на съответното лице е предоставено убежище или хуманитарна закрила. Въпреки това тези две разпоредби не са приложими, *inter alia*, по отношение на чужденците, чието присъствие в страната може да се разглежда като опасно за националната сигурност (чл. 67 (3)).

Б. Експулсиране на чужденци на основание на националната сигурност

32. Подробно описание на еволюцията на закона, уреждащ експулсирането по причини, свързани с националната сигурност до 2009 г., може да бъде намерено в параграфи 18-26 от решението на Съда по делото *C.G. и други срещу България* (№ 1365/07, 24 април 2008 г.) и параграфи 30-36 от решението на Съда по делото *Раза срещу България* (№ 31465 / 08, 11 февруари 2010 г.). Съответните разпоредби се съдържат в изменения Закон за чужденците от 1988 г. и правилника по прилагането му.

33. Член 42 (1) от Закона предвижда, че чужденец трябва да бъде експулсиран, когато присъствието му в страната създава сериозна заплаха за националната сигурност или обществения ред. Въпреки това заповедите за експулсиране, издадени по причини, свързани с националната сигурност, не посочват фактическите основания за налагане на мярката (член 46, ал. (3)). Съгласно член 42, ал. (2) експулсирането трябва да бъде придружено с отнемане на разрешението за пребиваване на чужденец и налагането на забрана за влизане в страната.

34. Всички заповеди за експулсиране, издадени по причини, свързани с националната сигурност или обществения ред, подлежат на незабавно изпълнение (член 44, ал. (4) (3)). Въпреки това, ако експулсирането не може да бъде осъществено веднага или трябва да бъде отложено поради правни или технически причини, изпълнението

на заповедта за експулсиране може да бъде спряно, докато съответните пречки бъдат преодолені (член 44б (1)).

35. Заповедите за експулсиране може да се обжалват пред Върховния административен съд, чието решение е окончателно (член 46 (2)). Подаването на жалба за съдебен контрол не спира изпълнението на обжалваната заповед (член 46 (4)).

36. Член 166, алинея 2 от Административно-процесуалния кодекс от 2006 г. предвижда, че съдът, който разглежда Жалбата за съдебен контрол, може да спре изпълнението на разглежданото административно решение дори ако административният орган е посочил, че то подлежи на незабавно изпълнение, ако изпълнението може да причини вреда на жалбоподателя, която е значителна или трудно може да се обезщети. Молбите за спиране се разглеждат в открито съдебно заседание и се решават с определение, което подлежи на обжалване (член 166, ал. 3). В решение от 27 януари 2009 г. Върховният административен съд е постановил, че не може да бъде спряно изпълнението на заповедите за експулсиране, издадени по причини, свързани с националната сигурност. Ако по закон се изисква незабавно изпълнение, то може да бъде прекратено от съда само ако същият закон изрично разрешава това, като има предвид, че член 46 (4) от Закона за чужденците от 1988 г. изрично изключва тази възможност (опр. № 1147 от 27 януари 2009 г. по адм. д. № 393/2009 г., ВАС, петчленен състав).

37. В тълкувателно решение от 8 септември 2009 г. (Тълк. реш. № 5 от 8 септември 2009 г. по тълк. д. № 1 / 2009 г., ВАС, ОСК), Пленарно заседание на Върховния административен съд заяви, че член 166, алинея 2 се прилага дори когато незабавното изпълнение на административни решения се изисква по закон, при условие, че законът не изключва изрично съдебния контрол. Ефектът от това решение относно възможността за спиране на изпълнението на заповедите за експулсиране, издадени по причини, свързани с националната сигурност, не е ясно.

38. Член 44а от Закона за чужденците от 1988 г., добавен през 2001 г., предвижда, че чужденец, за чието експулсиране е била издадена заповед по причини, свързани с националната или обществената сигурност, не може да бъде експулиран в страна, където неговият или нейният живот или свобода ще бъдат в опасност или когато той или тя могат да бъдат изправени пред риск от преследване, мъчения или нехуманно или унизително отношение. В ранната си съдебна практика по тази разпоредба Върховният административен съд приема, че Държавната агенция за бежанците може да го прилага, когато се занимава с молби за убежище (реш. № 5848 от 17 юни 2002 г. по адм. д. № 7864/2001 г., ВАС, III о.; реш. № 6048 от 24 юни 2002 г. по адм. д. № 1298/2002 г., ВАС, III о.; реш. № 7102 от 16 юли 2002 г.

по адм. д. № 994/2002 г., ВАС, III о.; реш. № 9203 от 16 октомври 2002 г. по адм. д. № 4948/2002 г., ВАС, III о.; реш. № 10069 от 12 ноември 2002 г. по адм. д. № 996/2002 г., ВАС, III о.). Въпреки това в съдебно решение, постановено през 2003 г. (реш. № 1400 от 18 февруари 2003 г. по адм. д. № 8154/2002 г., ВАС, III о.) съдът е постановил, че Агенцията не е имала правомощия да се произнася по жалбата по член 44а и че този въпрос попада в компетенциите на имиграционните власти. В решение от 2007 г. относно жалба за съдебен контрол върху заповедта за експулсиране съдът разглежда, макар и накратко, същността на иска съгласно тази разпоредба (реш. № 9636 от 15 октомври 2007 г. по адм. д. № 2222/2007 г., ВАС, III о.). Въпреки това в три решения от 2008 г. той е постановил, че забраната, формулирана в член 44а, не се отнася до законосъобразността на заповедта за експулсиране като такава, а само възпрепятства нейното изпълнение. Докато в две от тези дела съдът продължава да разглежда, макар и накратко, същността на твърдението, че въпросното лице се намира в риск (реш. № 6787 от 5 юни 2008 г. по адм. д. № 11461/2007 г., ВАС, III о.; реш. № 6788 от 5 юни 2008 г. по адм. д. № 11456/2007 г., ВАС, III о.), в третото той отказва да направи това, казвайки, че единствено органите, натоварени с изпълнението на заповедта за експулсиране имат правомощието да прилагат член 44а (реш. № 7054 от 12 юни 2008 г. адм. д. № 10332/2007 г., ВАС, III о.). Няма данни за случаи относно жалбата на член 44а от имиграционните власти.

39. Ако експулсирано лице не разполага с документ, позволяващ му да пътува, имиграционните власти трябва да му предоставят такъв, като се свържат с посолството или консулството на държавата, чийто гражданин е лицето. Ако това не е възможно, такъв документ следва да бъде предоставен чрез консулския отдел на Министерството на външните работи (член 52 (1) от Правилника за прилагане на Закона за чужденците от 1988 г., издаден през 2000 г. и отменен на 5 юли 2011 г. с член 74 (1) от новия Правилник за прилагане на Закона).

40. Съгласно член 71 от новия Правилник за прилагане на Закона за чужденците от 1988 г. (с който се заменя член 48 от старата нормативна уредба), в случаите, когато заповедите за експулсиране се прилагат чрез извеждане по въздушен път, съответното лице трябва да бъде съпровождано от имиграционни служители до неговата или нейната страна според гражданството си или до друга страна по негов или неин избор, в която той или тя могат да бъдат допуснати.

В. Задържане при висяща процедура по експулсиране

41. Подробна история на разпоредбите на Закона за чужденците от 1988 г., уреждащи задържането на експулсирани лица, може да бъде

намерена в параграфи 37–42 от *Раза* (цитирано по-горе). Сегашният режим е следният.

42. Член 44, ал. (5) предвижда, че когато са налице пречки експулсирано лице да напусне страната или да влезе в страната по местоназначение, то е задължено да се явява ежедневно в териториалната структура на Министерството на вътрешните работи по местопребиваването му.

43. Съгласно член 44, ал. (6) е възможно да бъде задържано експулсирано лице в специален дом за временно настаняване на чужденци, ако неговата или нейната самоличност не е известна, ако той или тя пречи на изпълнението на заповедта за експулсиране или ако е налице опасност от укриване. Съгласно член 44, ал. (10) експулсираните се настаняват в местата за задържане по силата на специални заповеди, които трябва да посочат необходимостта от такова настаняване и законовото основание, и се прилага копие от заповедта по член 44, ал. (6).

44. Съгласно член 44 (8), който влезе в сила с оглед транспониране на член 15, § 5 и § 6 от Директива 2008/115/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 16 декември 2008 г. относно общите стандарти и процедури в държавите-членки за връщане на незаконно пребиваващи граждани на трети страни (виж параграфи 46-48 по-долу), задържането може да продължи, докато условията, предвидени в алинея 6, са налице, но срокът не може да бъде по-дълъг от шест месеца. По изключение, ако лицето, което предстои да бъде експулсирано, отказва да съдейства на компетентните органи или има забавяне при получаване на необходимите документи за пътуване, или лицето представлява заплаха за националната сигурност или обществения ред, задържането може да бъде удължено за още дванадесет месеца, но не може да бъде повече от осемнадесет месеца.

45. Член 46а предвижда съдебен контрол на заповедите за задържане на експулсираните от компетентните административни съдилища. Жалбата трябва да бъде подадена в срок от три дни от издаването им и не спира тяхното изпълнение (алинея 1). Съдът трябва да разгледа жалбата в открито заседание и се произнася с окончателно съдебно решение не по-късно от един месец след образуването на производството (алинея 2). Освен това на всеки шест месеца ръководителят на всяко място, където са задържани експулсирани лица, трябва да представи на съда списък на всички физически лица, които са били там повече от шест месеца поради проблеми с извеждането им от страната (алинея 3). След това съдът трябва да се произнесе по своя инициатива и с окончателно решение относно

продължаването на тяхното задържане или освобождаването им (алинея 4). Когато съдът отмени заповедта за задържане или постанови да бъде освободено експулсираното лице, то трябва да бъде освободено незабавно (алинея 5).

III. ПРИЛОЖИМО ПРАВО НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ

46. Директива 2008/115/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 16 декември 2008 г. относно общите стандарти и процедури в държавите-членки за връщане на незаконно пребиваващи граждани на трети страни влезе в сила на 13 януари 2009 г. (Член 22). Съгласно член 20 държавите-членки на Европейския съюз са били задължени да транспонират по-голямата част от нейните разпоредби в националните си законодателства до 24 декември 2009 г.

47. Съображение 16 от директивата гласи, както следва

„Използването на задържане с цел извеждане следва да бъде ограничено и подчинено на принципа на пропорционалност относно предприеманата мярка и преследваните цели. Задържане е оправдано единствено с цел да се подготви връщането или да се извърши процесът на извеждането, и когато прилагането на по-леки принудителни мерки не би било достатъчно.

48. Член 15 от Директивата, който урежда задържането с цел извеждане, предвижда, доколкото е уместно:

„1. Освен ако в конкретния случай не могат да се приложат ефективно други достатъчни, но по-леки принудителни мерки, държавите-членки могат да задържат гражданин на трета страна, по отношение на когото са образувани процедури за връщане, само за да се подготви връщането и/или да се извърши процеса на извеждане, и по-специално, когато:

а) е налице опасност от укриване; или

б) засегнатият гражданин на трета страна избягва или възпрепятства подготовката на връщането или процеса по извеждането.

Всяко едно задържане е за възможно най-кратък срок и продължава единствено по време на процедурите по извеждане и при надлежно изпълнение на тези процедури.

(...)

4. Когато стане ясно, че вече не съществува разумна възможност за извеждане по правни или други съображения или че вече не съществуват посочените в параграф 1 условия, задържането престава да бъде оправдано и засегнатото лице се освобождава незабавно.

5. Задържането продължава, докато съществуват посочените в параграф 1 условия, и то е необходимо, за да се гарантира успешно извеждане. Всяка държава-членка определя максимална продължителност за задържане, която не може да надвишава шест месеца.

6. Държавите-членки не могат да удължават посочения в параграф 5 срок освен за ограничен срок, който не надвишава допълнителни дванадесет месеца в

съответствие с националното законодателство, в случаите когато, независимо от положените от тях разумни усилия, е вероятно операцията по извеждането да продължи по-дълго поради:

- а) липса на съдействие от съответния гражданин на трета страна или
- б) забавяне при получаването на необходимата документация от трети страни.“

49. На 10 август 2009 г. Софийски градски административен съд отправя искане за преюдициално заключение от Съда на Европейските общности („СЕО“), като иска тълкуването да се направи въз основа на различни параграфи от този член.

50. В заключението си генералният адвокат Мазак изразява становище, *inter alia*, че е важно да се отбележи, че сроковете, предвидени в член 15, § 5 и § 6 от Директивата, определят само абсолютните и външните граници на продължителността на задържането, че от тяхната формулировка е ясно, че всяко задържане преди отвеждане трябва да бъде за възможно най-кратък срок, както и че може да продължава само докато траят процедурите по извеждане и трябва да се извършва с нужното внимателно отношение и че задържането трябва да приключи, когато условията за задържане вече не съществуват или когато вече няма разумна възможност за извеждане. Той продължава, че тези максимални срокове на задържане са били част от правила, предназначени да гарантират, че задържането е пропорционално, с други думи, че неговата продължителност е за възможно най-кратък срок и във всеки случай за не повече от предвидените шест месеца или осемнадесет месеца.

51. В решението си от 30 ноември 2009 г. (*Саид Шамилович Кадзоев срещу Дирекция „Миграция“ при Министерство на вътрешните работи*, дело C-357/09), Съдът на Европейските общности отбелязва, *inter alia*, че целта на член 15, § 5 и § 6 е да се гарантира във всеки случай, че задържането с цел извеждане няма да надвишава осемнадесет месеца. По-нататък той постановява, че тези разпоредби трябва да се тълкуват в смисъл, че срокът, през който изпълнението на заповедта за експулсиране е било спряно, тъй като съответното лице я е обжалвало по реда на съдебния контрол, трябва да бъде взет под внимание при изчисляването на срока на задържане с цел извеждане от страната, когато съответното лице остава задържано по време на тази процедура. Съдът също така постановява, че член 15, § 4 трябва да се тълкува в смисъл, че само реалната перспектива, че извеждането може да бъде извършено успешно, като се отчитат сроковете, предвидени в член 15, § 5 и § 6, съответства на разумната възможност за извеждане, както и че такава разумна възможност не съществува, когато изглежда малко вероятно въпросното лице да бъде допуснато до трета страна, като се вземат предвид тези срокове.

IV. ПРИЛОЖИМА ИНФОРМАЦИЯ ЗА СТРАНАТА

A. Основна информация

52. Съществуват дванадесет „официални“ палестински бежански лагери в Ливан: два в северната част на страната, близо до Триполи, пет в центъра (четири близо до Бейрут и един близо до Баалбек) и пет на юг (два близо до Саида и три близо до Тир). Освен това има десетки неформални събирания, понякога посочвани като „неофициални лагери“, разпръснати из цялата страна. По-голямата част от палестинските бежанци в Ливан са тези, които са избягали по време на арабско-израелската война през 1948 г., и техните потомци. Повече палестинци са пристигнали през 1967 г. след Шестдневната война и през 1970 г., след като са изгонени от Йордания. Бежанците попадат в три категории: тези, които са регистрирани в Агенцията на ООН за подпомагане и работа с палестинските бежанци в Близкия изток (АООНРП) („регистрирани бежанци“), които са регистрирани и от ливанските власти; бежанци, регистрирани от Ливанските власти, но не и от АООНРП („нерегистрирани бежанци“); и бежанци, които не са регистрирани нито с АООНРП, нито от ливанските власти („неидентифицирани бежанци“). Според АООНРП на 30 юни 2010 г. са регистрирани 427 057 бежанци в Ливан, като 226 767 или 53,1% от тях живеят в „официалните“ лагери. Въпреки това според доклада на Международната кризисна група (виж параграфи 76 и 77 по-долу) много наблюдатели смятат, че числата, цитирани от АООНРП, са преувеличени и не отчитат въздействието на ливанската Гражданска война от 1975-90 г. и последвалите вълни от палестински бежанци; в съответствие с техните изчисления през 2009 г. бежанците са между 200 000 и 250 000. Счита се, че има от 10 000 до 35 000 нерегистрирани бежанци и от 3 000 до 5 000 неидентифицирани бежанци. По закон палестинските бежанци в Ливан се считат за чужденци и са обект на различни ограничения (за подробности виж „Амнести интернешънъл“: Изгонени и страдащи: Палестинските бежанци в Ливан, октомври 2007 г.).

53. Аин ал-Хилвех (други транслитерации от арабски включват също така Аин ал-Хелвех, Ейн ел-Хилвех, Ейн ал-Хелвех и Айн Хилва) е един от двата „официални“ лагера, разположени близо до Сайда (Сидон). Той е създаден в покрайнините на града през 1948 г. за настаняване на бежанците от Северна Палестина. След преместванията, настъпили в резултат от ливанската гражданска война, той се превръща в най-големия бежански лагер, както по отношение на населението, така и по площ. Според на АООНРП в него се намират повече от 47 500 регистрирани бежанци; в съответствие с посочения по-горе доклад на Международната кризисна група (вж.

параграфи 76 и 77 по-долу), броят им е близо 70 000. Той обхваща площ от около два квадратни километра и е един от най-гъсто населените лагери. Подобно на други палестински бежански лагери в Ливан, той не се контролира от ливанските власти, а от местните палестински фракции. Ливанската армия има пропускателни пунктове на входа на лагера.

54. В статия, публикувана на 7 януари 2010 г. след посещение на Аин ал-Хилвех от свой кореспондент, хонгконгският вестник „Азия Таймс Онлайн“ описва лагера като разделен на две части, Горна и Долна улица, които водят до мрежа от разклоняващи се улици. Долната улица е смятана за бастион на радикалните ислямисти в лагера. Според местно лице, цитирано в статията, има три широки коалиции вътре в лагера: „Тахалоф“ (кооперация), Организацията за освобождение на Палестина и ислямски фракции. „Тахалоф“ се състои от седем фракции, включително Ислямското движение за съпротива („Хамас“) и Палестински ислямски джихад. Фракцията на Организацията за освобождение на Палестина се състои от пет групи и е доминирана от „Фатах“. Ислямската фракция се състои от три групи: „Усбат ал-Ансар“, „Харакат Муджахидин Исламиях“ и „Ансар Аллах“. Статията продължава с разказ за конфликти във „Фатах“ вътре в лагера, като се отбелязва, че те се образуват около лидера ветеран на Фатах Мунир Макдах и съперника му Махмуд Абдул-Хамид ал-Иса. Макдах е описан като човек, който е считан за ренегат от някои лидери на „Фатах“, отчасти заради близките му връзки с палестинските ислямисти. Въпреки това една малка фракция във „Фатах“ счита връзките му с ислямистите за жизненоважен актив.

Б. Правителствени доклади на Обединеното кралство

55. В Информационния доклад за страна на произход относно Ливан на Министерството на вътрешните работи на Обединеното кралство, издаден през юли 2006 г., се казва следното за Аин ал-Хилвех:

„6.142 (...) „Има много разселени палестински бежански семейства в този лагер, които са били принудени да избягат от Триполи и други области на страната по време на военните действия през осемдесетте години. Ейн Ел-Хилвех е видял много насилие, особено между 1982-1991 г., което доведе до голям брой жертви и почти пълното унищожаване на лагера.

Приютите са малки и много близо един до друг. Някои все още са с покриви от цинкови листи. АООНРП изгради многоетажен жилищен комплекс през 1993-1994 г., в който да се настанят 118 изселени семейства предимно от лагера Набатиех, който е разрушен от израелските военни действия през 1973 г. Голям брой изселени бежанци продължават да живеят в лагера при изключително лоши условия.“ (...)

(...)

6.145 Докладът на Ар Кнудсен от 2003 г. „Ислямизъм в диаспората: Палестинските бежанци в Ливан“ заявява, че „Аин ал-Хилвех, най-конфликтният лагер в страната, е обграден с бодлива тел и легалното влизане е възможно само чрез няколко контролно-пропускателни пункта, охранявани от ливанската армия, с вторични контролно-пропускателни пунктове, обслужвани от въоръжена охрана, представляваща народните комитети.“

6.146 Според Доклада на Кнудсен от 2003 г. политическите участници в Аин ал-Хилвех могат да бъдат разделени на три групи: лоялисти, ислямисти и опозиционери. Кнудсен подробно описва различните групи, както следва:

„Лоялистите“ са светски групи, формирани от най-голямата фракция на ООП – „Фатах“, и споделят своя светска идеология и политическа програма. „Ислямистите“ са разнородна смесица от палестински и ливански ислямисти с различаващи се идеологии и политически програми. Въпреки че някои остават идеологически опозиционни по отношение на „Фатах“ и политиката им е насочена срещу Израел („Хамас“, „Ислямски джихад“), други се опитват да разчупят политическата хегемония на „Фатах“ в ливанските бежански лагери, ако е необходимо, по насилствен начин („Усбат ал-Ансар“). „Опозиционният“ лагер също е разнородна коалиция от светски партии, много от тях отцепнически фракции от „Фатах“, което изгражда общата основа на различията им с „Фатах“ и лоялистите по отношение на политиката за помиряване с Израел. В лагера има и разнообразна гама от комитети и групи, чиято основна функция не е политическа, а бюрократична. И все пак контролът на най-популярните комитети и синдикални групи предоставя политически изгоди и затова ръководството им проявява ламтежи и понякога проявява насилие.“

6.147 Същият източник също съдържа таблица, списък на различните политически субекти в Аин ал-Хилвех, която ги категоризира като „лоялистки“, „ислямистки“ или „опозиционни“ групи: [Лоялистите, които включват „Фатах“; Ислямистите, които включват Групата Ансар, и Опозиционерите].

6.148 Статия от юни 2003 г. от Военния бюлетин на Близкия изток (ВББИ) описва в детайли различните групи и борби за власт в рамките на Аин ал-Хилвех през последните две десетилетия. В статията се посочва, че „Аин ал-Хилвех, най-големият палестински бежански лагер в [тогава] окупирания от Сирия Ливан, е свързан почти във всяко отношение с дейността на Ал Кайда в Ливан, докато терористите ренегати, пребиваващи в лагера, са били свързани с операциите на глобалната терористична мрежа в Йордания, Турция и други места в региона.“ В статията се отбелязва, че въпреки статута на Аин ал-Хилвех като „зона без закони“, обслужваща сирийските интереси, Дамаск не контролира пряко повечето оперативни лица в рамките на лагера и че най-радикалните групи са всъщност антисирийски.

6.149 В статията се съобщава, че Аин ал-Хилвех е бил крепост на движението „Фатах“ в края на 80-те години на XX в. и че Организацията Абу Нидал [ОАН] е била победена от „Фатах“ в кървава тридневна война за контрол в лагера през септември 1990 г. Също така се разказва за бунта на полковник Мунир Макдах срещу ръководството на Ясер Арафат. С иранско финансиране и логистичната подкрепа на „Хизбула“ той започва обучение на собствена полиция и „до 1995 г. дисидентската фракция на Макдах [Тринадесета бригада „Черният Септември“], подкрепена от просирийски леви групи, установява господство над основните сили на „Фатах“ в лагера, отчасти защото много от най-лоялните командири на Арафат са били прехвърлени на Западния бряг и Газа.“ ВББИ отбелязва, че „Хамас“ и „Ислямски джихад“, които са имали само ограничено присъствие в

лагера до средата на 90-те години на XX в., тясно си сътрудничели с Макдах и им е било позволено да разпространяват ирански средства, за да разширят своите бази на подкрепа.“

6.150 Есбат ал-Ансар, Лигата на партизаните, също са имали присъствие в Аин ал-Хилвех за повече от две десетилетия, а „в края на 1998 г. Есбат ал-Ансар започват да получават значително финансиране от Ал Кайда и изцяло трансформират както своята инфраструктура, така и целите си. Военното крило на групата, което сега за първи път изплаща на назначените месечни заплати, нараства до група от 150-300 бойци, десетки от които са били изпратени в тренировъчните лагери на Бин Ладен в Афганистан.“ Поради увеличаване на финансовите ресурси групата е била в състояние да купува оръжие и да се движи по-свободно, като членовете могат да плащат подкупи, необходими, за да преминават през ливанските контролно-пропускателни пунктове за сигурност. Тази полза за групата означава, че „Тя бързо установява тесни връзки с радикалните ислямисти в северното пристанище на Триполи и близките бежански лагери Бадауи и Нахр ел-Баред.“

6.151 Загрижеността на Сирия от възхода на ислямистките групировки в лагера става повод сирийските власти да позволят на „Фатах“ да затвърдят властта си в Ейн ал-Хилвех, което включва Мунир Макдах, който се завръща във „Фатах“ в края на 1998 г., основно чрез наливане на финансови средства на Палестинската власт (ПВ) в лагера. Въпреки това със задочното осъждане на лидера на „Фатах“ в Ливан, Султан Абу ал-Айнайн [базиран в лагера Ражидиех], за образуване на въоръжена банда и последващите арести на три висши служители на „Фатах“, сирийската подкрепа на органите на Фатах в Аин ал-Хилвех отново бе свита, на пръв поглед в полза на Есбат ал-Ансар“.

6.152 ВББИ също разказва за присъствието на други групи в Аин ал-Хилвех, като Батальон Мъченици на „Фатах“ на Джамал Сюлейман; Народният фронт за освобождение на Палестина (НФОП); 10-20 бойци, които представляват останките от групата „Диниех“ – първоначално силна група от 200-300 ислямски екстремисти, която през януари 2000 г. не успява в опита си да създаде ислямска „мини-държава“ в северен Ливан и които бягат в Аин ал-Хилвех след поражението на групата от 13 000 ливански войски, както и отцепилата се група от „Усбат ал-Ансар“ – „Усбат ал-Ноур“ – която е била ръководена от най-възрастния син на първоначалния основател на групата: [Абдула] Шрейди привлича само няколко дузина бойци на движението [„Усбат ал-Ансар“], както и екстремистите „Диниех“, на които той е предоставил подслон.“ В статията се твърди, че „Друга малка, но важна част от Ал Кайда е Ал-Харака ал-Исламия ал-Муджахида (Ислямското движение за борба), водена от шейх Джамал Хатаб, имамът на джамията Ал Нур в квартал Шафшаф на Аин ал-Хилвех.“

6.153 ВББИ подробно описва колебливия характер на властта в рамките на лагера и отчита различните външни влияния от страна на сирийския и иранския режим, Хизбула и Ал Кайда, а също и политическите и физическите конфликти между групите вътре в Ейн ел-Хилвех“.

56. Граничната и имиграционна агенция на Обединеното кралство периодично издава Оперативни обяснителни бележки („OGNs“), които оценяват като цяло ситуацията на политическите и човешките права в дадена страна и предоставят насоки относно характера и третирането

на най-разпространените видове молби за убежище или субсидиарна закрила от лица, бягащи от тази страна.

57. Най-последните ООБ за Ливан са издадени на 10 юни 2009 г. В тях се отбелязва, че палестинските бежанци не са в състояние да получат ливанско гражданство и не са граждани на която и да е друга страна. Хиляди палестинци не са имали каквато и да е форма на идентификация и не са получавали помощ от АООНПП. За около 20 000 палестинци се смята, че са били натурализирани като ливанци. Въпреки това се оказва, че състоянието на някои от натурализираните палестинците не е стабилно, тъй като има съобщения, че ливанското им гражданство може да бъде отменено.

58. ООБ посочва две решения на имиграционния трибунал (*KK IH HE (Палестински ливански лагери) Палестина CG [2004] UKIAT 00293* и *MM и FH (Палестинци без гражданство, KK, IH, HE, препотвърдено) Ливан CG [2008] UKAIT 00014* (4 март 2008 г.)), които установяват, че третирането на палестинците от ливанските власти и условията в палестинските бежански лагери в Ливан като цяло не са такива, че да налагат прилагането на член 3 от Конвенцията. На тази основа ООБ стига до заключението, че независимо че положението за палестинците в Ливан е лошо с известно диференцирано отношение поради липсата на гражданство, условията в лагерите не са достигнали такава граница, че да може да се установи преследване или нарушение на човешките права.

59. По отношение на искове, основани на страх от ливанските власти поради членство в палестинска група, ООБ отбелязва, че палестинската политическа сцена в Ливан се състои от три основни категории. Първата са членовете на Организацията за освобождение на Палестина, включително „Фатах“, Народен фронт за освобождение на Палестина, Демократичния фронт за освобождение на Палестина и няколко други по-малко значими фракции. Втората категория се състои от Алианса на палестинските сили, известен като „Тахалуф“, основан през 1993 г. срещу споразуменията от Осло за мир. Неговите членове не признават Израел и защитават въоръжена борба. „Тахалуф“ се е прегрупира в осем фракции, които се радват на близки отношения със Сирия: „Хамас“, „Ислямски джихад“, Народен фронт за освобождение на Палестина – Главно командване (НФОП-ГК), „Фатах ал-Интифада“, „Ал-Сайга“, Палестинския Народен фронт за борба, Фронт за освобождение на Палестина и Палестинската революционна комунистическа партия. Третата категория включва ислямистки сили, склонни към джихад, еkleктичен сбор от движения, които приемат използването на насилие, а не толкова последователна или организирана група. Тя включва „Усбат ал-Ансар“, „Хизб ал-Харака ал-Исламия ал-Мухахида“ и „Ансар Аллах“, която е ангажирана с ливанската държава и армия. Други екстремистки движения отхвърлят

всички, имащи отношения с ливанските институции или „Фатах“ и включват „Джунд ал-Шам“, „Усбат ал-Ноур“, както и други по-малко значими групи.

60. Според ООБ „Фатах“ обикновено се радва на силно, често доминиращо присъствие в лагерите в Южен Ливан, включително Аин ал-Хилвех. Лагерът обаче е „микрокосмос на палестинската политическа вселена“, с всички фракции на ООП, „Тахалуф“ и джихад, които са представени и постоянно се конкурират за влияние и власт, което води до чести сблъсъци. Палестинските въоръжени групировки продължават да се възползват от липсата на държавен контрол в рамките на лагерите. Някои от тези групи, като „Усбат ал-Ансар“ и „Джунд ал-Шам“, са били в състояние да намерят безопасно убежище в лагерите, най-вече в Аин ал-Хилвех. През март 2008 г. тежки сблъсъци избухват в лагера между екстремисти на Джунд ал-Шам и бойци на „Фатах“. Двата лагера си разменят ракетни изстрели в продължение на четири часа, докато прекратяването на огъня е договорено с посредничеството на друга ислямистка групировка. Лидер на „Фатах“ казва, че най-малко четирима души са били ранени в сблъсъците. Бойците на Джунд ал-Шам са щели да напуснат лагера и агентите по сигурността на „Фатах“ са щели да поемат контрола. Ливанската армия блокирала входа на лагера, като позволявала на цивилните да напуснат. Палестински служител казва, че активистите на „Джунд ал-Шам“ били разгневени от пленяването на командира на групата на „Фатах“ и предаването му на ливанската армия. Плененият е бил заподозрян във връзки с въоръжени групировки извън Ливан. На 15 септември 2008 г. член на „Джунд ал-Шам“ е бил убит в други сблъсъци между групата и „Фатах“. Докладите съобщават, че ливанската армия е взела позиции на входа на лагера, само на метри от боевете.

61. Въз основа на тази информация, ООБ заключи следното:

„При оценката за риск от страна на ливанските власти за тези, които твърдят, че са били членове на въоръжена палестинска групировка, трябва да бъдат взети под внимание вида на групировката и степента на участие. Следва също да се преценят причините за напускане на бежанския лагер и как кандидатът е успял да избегне властите, когато е напускал Ливан. Като цяло, ливанските власти не влизат в палестинските лагери.

Палестински групировки работят автономно в бежанските лагери и в по-голямата част от случаите са в състояние да предложат защитата, необходима в рамките на тези лагери. Кандидатите, които не са пряко ангажирани в престъпни или нападателни действия и които подкрепят по-умерени групи, като „Фатах“, е малко вероятно да са в центъра на вниманието на или да представляват интерес за ливанските власти. Предоставянето на убежище или хуманитарна закрила обикновено не би било подходящо в такива случаи. Въпреки това, ако се приеме, че кандидатът е участвал във въоръжени групи от особен интерес за ливанските власти, като например организациите „Абу Нидал“, „Усбат ал-Ансар/Ал Нур“ и „Джунд ал-Шам“, или ако може да

демонстрира срещуположен интерес и невъзможност за достъп до защита, би могло да се счита за подходящо за предоставяне на убежище.

Служителите, разглеждащи молбата, трябва да имат предвид, че членовете на въоръжените палестински групировки са отговорни за множество сериозни нарушения на човешките права. Ако се приеме, че ищецът е активен оперативен член или боец във въоръжена палестинска групировка и доказателствата сочат, че той/тя е участвал(а) в подобни действия, то служителите, разглеждащи молбата, следва да преценят дали се прилага една от изключващите клаузи. Служителите, разглеждащи молбата, следва да отнесат такива случаи към старшия социален работник на първа инстанция.“

62. По отношение на молби, основаващи се на страх от ислямски палестински групи в Аин ал-Хилвех, като „Усбат ал-Ансар“, „Джунд ал-Шам“ или Революционен съвет на „Фатах“ (известен също като Организацията Абу Нидал) ООБ счита, че макар контролът на „Фатах“ да е бил слаб, кандидатите биха могли да търсят тяхната защита. Следва да се отбележи, че бежанските лагери са извън контрола на правителството, което означава, че в тези области ливанските власти не биха били в състояние да предложат достатъчна защита от екстремистки палестински групировки. Въпреки това властите са в състояние да предложат защита извън лагерите. Тъй като заплахата е локализирана в конкретни лагери, преместването в друг лагер или другаде в Ливан е възможно и не е неправомерно тежко. В това отношение ООБ посочва две постановления на трибунала по имиграция: *BS (Палестинско – Ливанско – преместване) Ливан [2005] UKIAT 00004* и *MA (Ливан / Палестина, страх от „Фатах“, преместване) Палестина [2004] UKIAT 00112*, и достига до следното заключение:

„В рамките на лагера [А]ин [а]л-Хилвех е имало в миналото и продължава да има различни фракции на екстремистки палестински групировки, борещи се за власт, което води до спорадични изблици на насилие. В отделни случаи трябва да се обърне внимание защо кандидатът би представлявал интерес за екстремистките палестински групировки, както и какво е нивото на този интерес. Трибуналет установи, че не е прекалено тежко да се извърши преместване между лагерите в Ливан. Много от най-крайните групи имат ограничена подкрепа в Ливан, особено извън бежанските лагери. Поради това се счита, че кандидатът може да намери безопасност в друг лагер или на друго място в Ливан, където конкретната екстремистка палестинска група, от която той се страхува, няма значително присъствие. Може да се осигури защита на кандидата и от други палестински групировки, особено от „Фатах“. Следователно предоставянето на убежище или хуманитарна закрила обикновено не е подходящо за претенциите на тази основа.“

63. По отношение на молби, основани на страх от палестински групировки поради сътрудничество с враговете им, ООБ отбелязва, че тъй като правителството на Ливан не упражнява контрол над палестинските бежански лагери, въоръжените групи биха могли да

функционират относително свободно там. Следователно ливанските власти по принцип не могат да осигурят достатъчна степен на защита вътре в лагерите. Тези, които се опасяват от преследване от противникова група, вътре в бежанския лагер могат да бъдат защитени от друга група. Не са получени доказателства, че ливанските власти не желаят или не са в състояние да предложат защита извън бежанските лагери на тези, които се страхуват от палестинските групировки. Друг вариант е вътрешното преместване. Законът предвижда свобода на движението и ливанските власти като цяло спазват това право, с някои ограничения. Те поддържат контролно-пропускателни пунктове за сигурност главно във военни и други зони с ограничен достъп. Имало е няколко полицейски контролно-пропускателни пунктове по основните пътни артерии или в населените места. Службите за сигурност са използвали тези контролно-пропускателни пунктове за провеждане на претърсвания за контрабандни стоки, оръжие, наркотици и подривна литература. Малко палестински групировки са имали влияние извън бежанските лагери и преместването в друг лагер или другаде в Ливан е вероятно да не бъде твърде трудно. В това отношение ООБ препраща към горното решение по *BS (Палестинско – Ливанско – преместване) Ливан [2005] UKIAT 00004* и решението по *WD (Ливанско – палестински – ОАН – риск) Ливан CG [2008] UKAIT 00047* и заключава, както следва:

„При разглеждането трябва да се обърне внимание на степента на участие като сътрудник, за кого е работил кандидатът, каква информация е бил в състояние да даде кандидатът и какво е било положението му в тази група. В по-голямата част от случаите в рамките на бежанските лагери ливанските власти няма да могат да осигурят достатъчна степен на защита. Въпреки това малко палестински групировки имат влияние извън бежанските лагери и ливанските власти ще бъдат в състояние да предложат достатъчна степен на защита в останалата част от страната. Въпреки това, ако кандидатът е известен израелски сътрудник, ливанските власти може да не предложат защита Вътрешното преместване в друг лагер далеч от определена палестинска група, от която кандидатът изпитва страх, не би било прекалено сурова мярка. Затова в по-голямата част от случаите предоставянето на убежище или хуманитарна защита обикновено не би било подходящо.“

В. Правителствени доклади на САЩ

1. Доклад относно ситуацията с човешките права, Ливан, 2010 г. на Държавния департамент

64. Този доклад, издаден на 8 април 2011 г., отбеляза, наред с другото, следното:

„Законът не забранява изрично изтезанията или жестокото, нехуманно или унижително отношение или наказание и съществуват доклади, че държавни служители са използвали такива практики. Според организации за защита на

правата на човека, включително „Амнести интернешънъл“ (АИ), Ливанската асоциация за образование и обучение (ЛАОО) и HRW, изтезанията са често срещано явление и силите за сигурност малтретират задържаните. Организациите за защита на човешките права съобщават, че изтезания са извършвани в някои полицейски управления, Министерството на отбраната (МО), както и в разузнавателния клон на ISF и местата за задържане на Бюрото за борба с наркотиците в Бейрут и Захле. (...)

Бивши затворници, задържани лица и уважавани местни групи за защита на правата на човека съобщават за прилагани методи на изтезания и малтретиране, включително висене за китките, завързване зад гърба, жестоки побои, удари по стъпалата на краката, токови удари, сексуално малтретиране, потапяне в студена вода, продължителни периоди на лишаване от сън, принуждаване да се стои в изправено положение за продължителни периоди, заплахи с насилие срещу роднини, лишаване от дрехи, лишаване от храна, лишаване от тоалетни помещения и непрекъснато държане със завързани очи.

(...)

Законът предвижда свобода на движение в страната, пътуване в чужбина, емиграция и репатриране и правителството като цяло защита тези права на гражданите, но поставя ограничения върху правата на палестинските бежанци. Правителството си сътрудничи с Агенцията на ООН за подпомагане на палестинските бежанци (АООНПП), Върховния комисар на ООН за бежанците и други хуманитарни организации при предоставянето на закрила и помощ на вътрешно разселените лица, бежанците, завърналите се бежанци, търсещите убежище, както и други лица, за които е необходимо да се полагат грижи.

Правителството поддържа контролно-пропускателни пунктове за сигурност, главно във военни и други зони с ограничен достъп. На основните пътища и в населените места службите за сигурност са използвали няколко контролно-пропускателни пунктове на полицията, за да се извършват претърсвания за контрабандни стоки, оръжие, наркотици и подривна литература. Правителствените сили са в състояние да прилагат закона в предимно в южните предградия на Бейрут, контролирани от Хизбула, и обикновено не влизат в палестинските бежански лагери.

Според АООНПП палестинските бежанци, регистрирани в Дирекцията за политически и бежански въпроси (ДПБВ) на МВР, могат да пътуват от една област на страната до друга. Въпреки това ДПБВ трябва да одобри прехвърлянето на регистрацията за бежанци, които живеят в лагери. АООНПП съобщава, че ДПБВ по принцип одобрява такива прехвърляния.

(...)

Размерът на земята, отделена за официалните бежански лагери в страната, незначително се е променила от 1948 г. въпреки четирикратното увеличаване на броя на регистрираните бежанци. Следователно повечето палестински бежанци живеят в пренаселени лагери, които периодично претърпяват тежки повреди по време на честите конфликти. Съобщава се, че бедността, наркоманията, проституцията и престъпността се ширят в лагерите, въпреки че няма надеждна статистика за това. В съответствие със споразумението от 1969 г. с ООП комитетите за сигурност на ООП, а не правителството осигуряват сигурността на бежанците в лагерите.“

2. Доклади за тероризъм от 2009 г. на Държавния департамент

65. Тези доклади, издадени на 5 август 2010 г., съдържат следните наблюдения по отношение на Ливан:

„Докато заплахата от терористична дейност поддържа ливанските служби за сигурност в повишена бойна готовност през цялата година, 2009 г. се характеризира с увеличаване на усилията на правителството за предотвратяване на предполагаеми терористични групи, преди те да могат да действат. На ливанските въоръжени сили (ЛВС) се приписва залавянето на търсени терористи, които се укриват и са склонни към сектантско насилие.

Няколко терористични организации остават активни в Ливан. „Хамас“, Народен фронт за освобождение на Палестина (НФОП), Народен фронт за освобождение на Палестина – Главно командване (НФОП ГК), „Фатах ал-Ислам“ (ФАИ), Ал Кайда (АК), „Джунд ал-Шам“, Батальоните на Зияд ал-Ярах, както и няколко други отцепили се групи, работещи в рамките на границите на Ливан. Хизбула, която е юридическо лице и основната политическа партия, е представена в правителството и парламента на Ливан.

През 2009 г. терористичното насилие и контратерористичната дейност включват следните инциденти:

(...)

– През юли ливанската армия арестува сирийския гражданин Моунджед ал-Фахам на международното летище в Бейрут. Разследванията разкриват, че Ал Фахам има намерение да изведе незаконно от Ливан духовния водач на ФАИ Осама Чехаби, известен като Абу Зара, лидерът на ФАИ Абдел Рахман Ауад и Абдел Гани Явхар, издирвани за атаки през 2008 г. срещу войници ЛВС в Триполи.

– На 19 август разузнавателно звено на ЛВС арестува ливанския гражданин Висам Тахбиш, за когото се съобщава, че е ключов член на „Джунд ал-Шам“. Тахбиш е основния заподозрян в убийството през 1999 г. на четирима ливански съдии в Сидон.

(...)

Командирите на ЛВС подчертават, че организацията е укрепила възможностите за наблюдение над 12-те палестински лагери и четирите палестински военни бази, подкрепени от Сирия в рамките на нейните граници. Независимо от това слабо контролираната граница със Сирия, слабата вътрешна сигурност в лагерите и нежеланието на ЛВС да влизат в палестински бежански лагери допринасят за страховете от друга конфронтация с въоръжена група, подобна на конфликта от 2007 г. с Нахр ал-Барид. Най-широко прогнозираното място за подобен сблъсък е в най-гъсто населения в Ливан бежански лагер Аин ал-Хилвех, близо до южния град Сидон. Лагерът е добре известен с насилието, причинено от „Хамас“ и „Фатах“ и има съмнение, че е сигурно убежище за терористи, бегълци от ФАИ.“

Г. Доклади на Организацията на обединените нации

66. В своя десети шестмесечен доклад за изпълнението на Резолюция на Съвета за сигурност 1559 (2004), издаден на

21 октомври 2009 г. (S/2009 г./542), Генералният секретар на Организацията на обединените нации съобщи, *наред с другото*, следното

„33. Докато ситуацията в повечето от 12-те палестински бежански лагери остава сравнително стабилна, съществува заплахата от вътрешно насилие в редица лагери, което потенциално би могло да прелее в околните райони. Наистина, някои от бежанските лагери, по-специално Аин ал-Хилвех, продължават да осигуряват безопасно убежище за тези, които се стремят да избягат от органите на държавата В лагера Аин ал-Хилвех са били регистрирани няколко инциденти през отчетния период. На 16 юни двама неидентифицирани маскирани мъже са открили огън по служител на „Фатах“, Ахмад Абул Кол. Той е застрелян, а друг е пострадал. Инцидентът беше последван от непрекъсната стрелба в различни области вътре в лагера в продължение на няколко дни. Други инциденти на стрелба са докладвани през последните месеци.

34. Независимо от тези инциденти по-тесното сътрудничество между палестинските лагерни власти и ливанските власти подобри сигурността в лагера по време на отчетния период. Необходимо е да се направи повече, за да се намали потенциалното напрежение в лагерите.

35. Трудните условия вътре в палестинските бежански лагери укрепват радикалните групи и заради това следва да бъдат подобрени условията на живот на палестинските бежанци в Ливан с цел по-голяма сигурност в страната.

67. В единадесетия доклад за изпълнението на Резолюция на Съвета за сигурност 1701 (2006), издаден на 2 ноември 2009 г. (S/2009 г./566), Генералният секретар на Организацията на обединените нации съобщи, *наред с другото*, следното:

„42. Положението със сигурността в палестинските бежански лагери, управлявани от АООНПП, се запази относително спокойно, само с незначителни инциденти по време на отчетния период. Това положително развитие до голяма степен се дължи на засиленото сътрудничество и координация между палестинските лагерни власти и ливанските служби за сигурност. Оставам обаче загрижен за докладите за заплахи към Организацията на обединените нации, произтичащи от военни екстремистки групировки в Ливан. Някои от тези елементи са потърсили подслон в палестинските бежански лагери, включително лагера Аин ел-Хилвех в Саида, до който ливанските агенции за сигурност нямат достъп.“

68. В своя дванадесети доклад относно прилагането на Резолюцията на Съвета за сигурност 1701 (2006), издаден на 26 февруари 2010 г. (S/2010 г./105), Генералният секретар на Организацията на обединените нации съобщи, *наред с другото*, следното:

„38. На 15 февруари избухнат сблъсъци между членове на „Фатах“ и членове на радикални ислямистки движения в палестинския бежански лагер Аин ал-Хилвех, близо до Саида. Един човек е убит в резултат на сраженията преди възстановяването на спокойствието в лагера. Този инцидент нарушава иначе спокойната като цяло ситуация в лагерите. Ливанските власти продължават да приветстват споразуменията за сътрудничество с палестинските власти по въпросите на сигурността в лагерите. (...)“

69. В единадесетия си шестмесечен доклад за изпълнението на Резолуцията на Съвета за сигурност 1559 (2004), издаден на 19 април 2010 г. (S/2010 г./193), Генералният секретар на Организацията на обединените нации съобщи, *наред с другото*, следното

„34. Ситуацията вътре в палестинските бежански лагери остава източник на безпокойство, въпреки че е като цяло е спокойна през отчетния период. На един или няколко пъти бяха докладвани инциденти със сигурността, по-специално на 15 февруари, когато в борба между членове на „Фатах“ и радикалното ислямистко движение в Аин ал-Хилвех загина един човек. Бежанските лагери продължават да осигуряват безопасно убежище за тези, които се стремят да избягат от органите на държавата, като бойци, екстремисти, престъпници и контрабандисти на оръжие, наред с палестинските въоръжени фракции на всички партийни линии. Въпреки че координацията и сътрудничеството по сигурността между ливанските служби за сигурност и палестински фракции са се подобрили, ливанските власти не поддържат постоянно присъствие вътре в лагерите. Необходимо е да се направи повече, за да се намали потенциалното напрежение в лагерите. (...)“

70. В своя дванадесети шестмесечен доклад за изпълнението на Резолуцията на Съвета за сигурност 1559 (2004), издаден на 18 октомври 2010 г. (S/2010 г./538), Генералният секретар на Организацията на обединените нации съобщи, *наред с другото*, следното:

„28. Макар че ситуацията в повечето от 12-те палестински бежански лагери остава сравнително стабилна, заплахата, че вътрешното насилие може да прелее в околните райони, все още съществува в редица лагери. Някои от лагерите продължават да осигуряват безопасно убежище за тези, които се стремят да избягат от органите на държавата. През отчетния период източниците по сигурността регистрираха няколко инцидента във и около бежанските лагери, включващи използването на оръжия.

29. Независимо от тези инциденти по-тесното сътрудничество между палестинските лагерни власти и ливанските власти подобрява сигурността в лагера. Междувременно ливанските власти не поддържат постоянно присъствие вътре в лагерите. Необходимо е да се направи повече, за да се намали потенциалното напрежение в лагерите.

30. Положението на палестинските бежанци, живеещи в Ливан, остава като цяло бедстващо. В продължение на много години Организацията на обединените нации призовава правителството да подобри условията, в които живеят палестинските бежанци в Ливан, без да се засяга евентуалното разрешаване на палестинския въпрос на бежанците в контекста на всеобхватно споразумение за мир в региона, по-специално като се имат предвид пагубните резултати от лошите условия на живот върху положението със сигурността в по-широк смисъл. (...)“

71. В четиринадесетия си доклад относно прилагането на Резолуцията на Съвета за сигурност 1701 (2006), издаден на 1 ноември 2010 г. (S/2010 г./565) Генералният секретар на Организацията на обединените нации съобщи, *наред с другото*, следното:

„39. Положението със сигурността във вътрешността на палестинските бежански лагери като цяло е спокойно по време на отчетния период, само с няколко инцидента, докладвани благодарение на засиленото сътрудничество по въпросите на сигурността между палестинските фракции и ливанските служби за сигурност. На 7 септември напрежението нарасна в лагера Аин ал-Хилвех, когато една група, за която се смята, че има симпатии към Ал Кайда, публично заплашила да убие местен лидер на „Фатах“, който отговаря за сътрудничеството в областта на сигурността с ливанските власти.“

72. В петнадесетия си доклад за изпълнението на Резолюция на Съвета за сигурност 1701 (2006), издаден на 28 февруари 2011 г. (S/2011 г./91), Генералният секретар на Организацията на обединените нации съобщи, *наред с другото*, следното:

„33. Ливанските власти изтъкват доброто сътрудничество, съществуващо между ливанските въоръжени сили и палестинските сили за сигурност в 12-те официални палестински бежански лагера в страната. Само един сериозен инцидент в палестинските бежански лагери в Ливан е бил докладван по време на отчетния период. Става дума за убийството в лагера Айн ел-Хилвех на 25 декември 2010 г. на Ганди Сахмарани, член на разпуснатата група „Джунд ал-Шам“. След неговото убийство е поставена бомба в сграда, за която се твърди, че принадлежи на „Фатах ал-Ислам“ в Айн ел-Хилвех; бомбата причинява само материални щети. Ливанските власти приписват убийството на сблъсъци между съперничаещи си групи в лагера Аин ал-Хилвех.“

73. В своя тринадесети шестмесечен доклад за изпълнението на Резолюция на Съвета за сигурност 1559 (2004), издаден на 19 април 2011 г. (S/2011 г./258), Генералният секретар на Организацията на обединените нации съобщи, *наред с другото*, следното:

„38. Ситуацията в повечето от 12-те палестински бежански лагери в Ливан е останала относително стабилна, въпреки че няколко инцидента със стрелба и експлозии са били регистрирани в някои от лагерите, по-специално в Аин ал-Хилвех, когато наскоро, на 31 март, избухнаха сблъсъци между съперничаещи си групи вътре в лагера. Заплахата от вътрешно насилие, което потенциално би могло да прелее в околните райони, все още съществува в редица лагери, тъй като някои от тях продължават да осигуряват безопасно убежище за тези, които се стремят да избягат от органите на държавата.

39. Независимо от тези инциденти ливанските власти признават съществуването на добро сътрудничество между ливанските въоръжени сили и палестинските сили за сигурност в лагерите. Ливанските власти обаче не поддържат постоянно присъствие вътре в лагерите, въпреки факта, че споразумението от Кайро от 1969 г., което позволяваше присъствието на палестински въоръжени сили в бежанските лагери, беше обявено за нищожно от ливанския парламент през 1987 г. Повече ще трябва да се направи, за да се намали потенциалното напрежение в лагерите.

40. Положението на палестинските бежанци, живеещи в Ливан, остава като цяло потресаващо. Организацията на обединените нации продължава да настоява пред ливанските власти за подобряването на условията, в които живеят палестинските бежанци в Ливан, без да се засяга евентуалното разрешаване на

палестинския въпрос на бежанците в контекста на всеобхватно споразумение за мир в региона, по-специално като се имат предвид пагубните резултати от лошите условия на живот върху положението със сигурността в по-широк смисъл.“

Д. Доклади на неправителствени организации

1. „Амнести интернешънъл“

74. В своя доклад за Ливан от 2011 г. „Амнести интернешънъл“ отбелязва, *наред с другото*, следното:

„Палестинските бежанци продължават да се сблъскват с дискриминация, която затруднява достъпа им до работа, здравеопазване, образование и адекватно жилищно настаняване. За най-малко 23 иракски бежанци е съобщено, че са били експулсирани, а десетки други бежанците и търсещи убежище са били задържани, което може да се счита за произволно задържане. Най-малко 19 души са осъдени след несправедливи процеси за сътрудничество или шпионаж за Израел, за 12 от тях е било докладвано, че са били осъдени на смърт. Докладите, продължават с изтезания в ареста. (...)

(...)

Повече от 120 лица, заподозрени в участие във въоръжената групировка „Фатах ал Ислам“, задържани без обвинение от 2007 г. насам, продължават да очакват съдебен процес пред съдебен състав. Повечето са били измъчвани. (...)

(...)

– Започна съдебният процес на Махер Сукар, палестински бежанец, и на 10 други пред военен съд за престъпления, свързани със сигурността, в това число „формиране на въоръжена банда за извършване на престъпления срещу хора и имущество“. Не е извършено разследване на твърдението му, че той „признава“, след като е бил подложен на мъчения през април, докато е държан в изолация.

(...)

Докладите продължават с изтезания и друг вид малтретиране на задържани, но бяха предприети малко стъпки за подобряване на положението. Въпреки това властите позволиха посещение в страната на подкомисията за предотвратяване на изтезанията на ООН през май [докладът от това посещение, което се проведе между 24 май и 2 юни 2010 г., все още е поверителен] и през ноември те обявиха, че ще криминализират всички форми на изтезания и малтретиране. Задържаните продължават да бъдат държани в изолация, не са били разследвани твърденията за изтезания и „признанията“, за които се твърди, че са дадени под натиск, бяха приети като доказателство в процесите. Още една година правителството не успява да представи първия си доклад в съответствие с Конвенцията на ООН срещу изтезанията, която Ливан ратифицира през 2000 г. То не успява също да създаде независим орган, който да има правомощия да инспектира центровете за задържане, както се изисква от Факултативния протокол към Конвенцията против изтезанията, по който Ливан стана страна през 2008 г.

2. „Хюмън Райтс Уоч“

75. В своя доклад за Ливан от 2011 г. „Хюман Райтс Уоч“ съобщава, че редица задържани, по-специално заподозрени шпиони на Израел и въоръжени привърженици на джихад, са казали на организацията, че разпитващите ги са ги измъчвали в редица места за задържане, включително и в Министерството на отбраната и Информационния отдел на Силите за вътрешна сигурност.

2. *Международната кризисна група: Подхранване на нестабилността: Палестинските бежански лагери в Ливан (19 февруари 2009 г.)*

76. Международната кризисна група е неправителствена организация със седалище в Брюксел. Заявената от нея цел е „предотвратяване и разрешаване на смъртоносни конфликти“. Тя има представителства в района в Бейрут, Дамаск и Ерусалим.

77. Един изчерпателен доклад за палестинските лагери на бежанците в Ливан *Подхранване на нестабилността: Палестинските бежански лагери в Ливан*, издаден на 19 февруари 2009 г., описва подробно основните политически действащи лица в лагерите, ситуацията във всеки от тях, еволюцията на ливанско-палестинските отношения от 1948 г. насам, статута на бежанците, вътрешно-фракционните конфликти в лагерите, конфликтите в Организацията за освобождение на Палестина и „Фатах“, провалите в управлението на лагерите и разпространението на джихадизма в тях. Съответните части от доклада гласят, както следва:

„Редица анализатори твърдят, че борбите за власт в рамките на „Фатах“ и широко разпространената корупция в рамките на движението са причина за нарастващия хаос в рамките на лагера. Те подкопават доверието и ефективността на важни институции, като например Въоръжената организация за борба, и допринасят за пропускванията в сигурността. Може би най-важното е, че нито ООП, нито „Фатах“ са в състояние ефективно да се справят с предизвикателството на джихадистките групи, които отхвърлят националистическия проект, стратегията и съюзите на организацията.

В Аин ал-Хилвех например конфликтът между двама лидери на „Фатах“ значително отслабва движението. Кризисната група интервюира палестински жители и служители, лагери в Бейрут и палестински лагери през периода април-декември 2008 г.

Някои наблюдатели смятат, че проявите на насилие в Аин ал-Хилвех, приписвани на джихадисти, са били извършени от членовете на „Фатах“, противопоставящи се на [Абас] Заки, [местен лидер на „Фатах“]. Това мнение бе повторено от други палестински и ливански служители и шейхове. (...)“

78. Във връзка с джихадизма в лагерите докладът отбелязва следното:

„До края на 1980 г. няколко съвпадащи фактора насърчават възхода на Салафисткото джихадско движение в лагерите: липсата на доминираща политическа сила на ливанската палестинска сцена, усамотението и изолацията на лагерите от останалата част от страната; влошаването на условията на живот и по-широкото разпространение на ислямизма в целия Близък изток. Рухването на мирния процес в края на 90-те години на XX в. засили процеса. Възползвайки се от кризата на идентичността на младите бежанци, социално-икономическото отчаяние и лидерския вакуум, групи като „Джунд ал-Шам“, „Усбат ал-Ансар“, „Усбат ал-Ноур“, „Ал-Харака ал-Исламия ал-Муджахида“ и, наскоро, „Фатах ал-Ислям“, просперират. Това е особено вярно на север, традиционна крепост на сунитите, където липсва силно ливанско ръководство, и в Аин ал-Хилвех, който – за разлика от другите лагери – не е под контрола на една отделна фракция.

Специално в Аин ал-Хилвех джихадистките групи се представят като алтернатива на ръководството на ООП, която се разглежда от мнозина като дискредитирана и корумпирана и която ислямистите обвиняват в капитулация пред Израел и Запада и отказ от палестинските права, особено правото на завръщане.

(...)

До голяма степен извън обсега на държавата, лагерите са се превърнали в де факто резерват за оръжия, но също така и за ливански и палестински бегълци, издирвани от ливанските власти, включително и много често за леки престъпления. Затворени в лагерите и без реална представа за външния свят, те формират значителна маса от потенциални членове на джихад. Въоръжените групировки предлагат защита, социална мрежа, а в някои случаи кауза, в която да вярват. ООП отбелязва: „Те са хванати в лагерите и нямат изгледи за бъдещето. Те се страхуват, че ще изживеят остатъка от живота си като бегълци и по този начин са лесно манипулирани“.

(...)

(...) групите имат пряк интерес от запазването на статуквото в лагерите, избягването на държавна намеса и постигането на мълчаливо разбирателство с редица местни играчи. В Аин ал-Хилвех „Усбат ал-Ансар“ вече се счита от всички палестински фракции, включително от своя традиционен враг „Фатах“, за пълноправен участник в структурата за сигурност на лагера. По същия начин лидерът на „Ал-Харака ал-Исламия ал-Муджахида“, шейх Джамал Хатаб, помага да се посредничи между основните палестински фракции и повойнствените групи в Аин ал-Хилвех.

Аин ал-Хилвех дава добър пример за това как местните участници се стремят да избегнат сблъсъците с джихадистки групи. За Хизбула конфронтацията може да задълбочи сектантското напрежение, като по този начин допълнително я излага на обвинението, че е тясна шиитска група. От своя страна „Фатах“ се притеснява от конфронтация с „Усбат ал-Ансар“, чийто изход не е гарантиран. Бъдещето движение и по-специално семейство Харири се страхуват, че кризата с джихадистките групи би могла да застраши тяхната хегемония над сунитската общност.

По време на кризата от 2004 г., „Усбат ал-Ансар“ се включиха в усилията да наложат „Джунд ал-Шам“ от един от северните квартали в лагера. (...)”

3. Комитет за бежанците и имигрантите на САЩ: Световен доклад за бежанците 2009 г.: Ливан

79. Комитетът за бежанците и имигрантите на САЩ е неправителствена организация, основана през 1911 г., за да служи на бежанците и имигрантите, както и да защитава правата на бежанците, търсещи убежище и вътрешно разселените лица в цял свят. Той публикува годишно Световното изследване на бежанците и доклади за бежанците.

80. В своето описание за страната Ливан от 2009 г., издадено на 17 юни 2009 г., той отбелязва, *наред с другото*, следното:

„Сблъсъците между „Фатах“ и фундаменталистите, считани за група, вдъхновена от Ал Кайда – „Джунд ал-Шам“ в лагера [Аин] [Ал] Хилвех убиха няколко палестинци. Борбите убиха трима [:] лидер на „Джунд ал-Шам“ и двама други палестинци през юли. Трима починаха, а трима бяха ранени в престрелка в средата на септември и една седмица по-късно експлозия уби един и рани четирима.“

Е. Съобщения по новините

81. В репортаж от 21 март 2008 г. Би Би Си описва „Джунд ал-Шам“ („Войници на Велика (или историческа) Сирия“) като радикална отцепила се групировка, формирала се през 2002 г. В доклада се казва, че групата е била обвинявана или поела отговорност за редица атентати и престрелки в Ливан и Сирия. Предходните години се е борила с ливански войници след присъединяването към бунт на близката ислямска екстремистка групировка „Фатах ал-Ислям“, която е центрирана в северния палестински бежански лагер Нахр ал-Баред.

82. На 17 май 2007 г. новинарското предаване IRIN, проект с идеална цел на Службата на ООН за координация на хуманитарните въпроси, съобщи, че две членове на „Фатах“ са били убити предходната седмица в сблъсъци с „Джунд ал-Шам“ в Аин ал-Хилвех. Съобщава се, че групата, за чиито активни борци се смяташе, че наброяват по-малко от петдесет от членска маса, преценявана на максимум двеста и петдесет души, често са обвинявани от сирийските власти за редица неуспешни атаки в Сирия през последните две години. Нападение поради отмъщение на 15 май 2007 г. от неидентифицирани въоръжени мъже в лагера ранява двама членове на „Джунд ал-Шам“.

83. На 5 август 2007 г. IRIN съобщава, че на 4 юни 2007 г. бойци от „Джунд ал-Шам“, които тя описва като свободно сформирана „такфири“ група (без лидер и определена структура), са атакували ливанската армия при контролно-пропускателен пункт извън Аин ал-Хилвех. В доклада се казва, че групата е базирана в малък участък от ничия земя, известна като Таамир, между границата на Аин ал-Хилвех и един от контролно-пропускателните пунктове на ливанската армия, които наблюдават лагера. След атаката „Ансар Аллах“, друга палестинска ислямистка групировка, е била натоварена със задачата да оглави сили за сигурност от осемдесет души, за да контролират два от лагерните гранични контролно-пропускателни пунктове, включително и този с изглед към крепостта на „Джунд ал-Шам“. Другите лагерни гранични контролно-пропускателни пунктове, както и сигурността вътре в лагера, са останали под влияние на „Фатах“. Докладът продължава със съобщението, че бойци на „Фатах“ са имали редовни смъртоносни сблъсъци с „Джунд ал-Шам“ през предходните шест месеца и също така са изправени пред предизвикателство на други въоръжени и по-радикални палестински групировки, като Народния фронт за освобождение на Палестина – Главно командване или „Усбат ал-Ансар“.

84. На 29 април 2008 г. IRIN съобщава, че на 21 март 2008 г. тежки сблъсъци са избухнали между „Фатах“ и членове на „Джунд ал-Шам“. Боят, който е накарал най-малко сто семейства да бягат от лагера, е започнал, след като „Фатах“ пленяват командира на „Джунд ал-Шам“, който се е борил с ливанската армия миналото лято, и го предава на армията. Отговорникът по сигурността на „Фатах“ в Ливан, Мунир Макдах, е казал на агенцията, че докато командирът на „Джунд ал-Шам“ е бил пленен без достатъчно координация с другите фракции в Аин ал-Хилвех, новите мерки за сигурност ще гарантират, че бунтовниците няма да могат да съществува извън обсега на вътрешно-фракционните комитети.

85. В един от последните инциденти на 2 януари 2010 г. член на „Фатах“ е бил ранен по време половинчасова престрелка с членове на „Джунд ал-Шам“. Въпреки това от докладите в пресата става ясно, че след това ситуацията в лагера се успокоила и че на 4 август 2010 г. лидерите на двете групи в Аин ал-Хилвех сключват примирие.

86. На 25 декември 2010 г. телевизионна мрежа Ал Джазира съобщи, че старшият командир на „Джунд ал-Шам“, Ганди Сахмарани, е бил намерен убит в Аин ел-Хилвех. Ал Джазира твърди, че смъртта на Сахмарани „може да бъде голям удар за [„Джунд ал-Шам“], която е имала няколко лидери и членове, убити или бягащи от редиците си през последните няколко години“.

87. На 3 януари 2011 г. ливанския новинарски уебсайт *Ливан СЕГА* съобщи най-новите разработки с „Джунд ал-Шам“. В доклада се съобщава, че полковник Иса, назначен от палестинския президент Махмуд Абас през май 2010 г. като шеф на сигурността на „Фатах“ в лагерите, е казал, че „Фатах“ и други фракции, присъстващи в Аин ал-Хилвех, главно „Усбат ал-Ансар“, са достигнали до мирно споразумение. След разговори лидери на „Усбат ал-Ансар“ дават на Иса свободен мандат да унищожи заплахата, която той твърди, че джихадистите и радикалите представляват за сигурността на лагера. Иса бе цитиран да казва, че „[с]лед някои битки с тези фракции някои умират, мнозина са заловени и предадени на ливанските власти, а тези, които са били оставени, са избягали. Тези групи се възползваха от нестабилността в Ливан, проникнаха в лагера, и когато ние осъзнахме, че те са сред заподозрените в експлозиите, които се извършват около магазините, започнахме да се отнасяме към тях със средства за сигурност, заловихме много от тях, бихме се с някои, а някои, както казах, избягаха“. Той също казва, че някои от джихадистите заминават за Европа, добавяйки, че „[т]е първоначално са били в „извънредната зона“ [в покрайнините на лагера] и започват да бягат малко по малко. Някои заминават за Франция, някои за Белгия, някои за София в България“. Той казва, че в средата на декември 2010 г. петима от избягалите са били изпратени обратно в Ливан от българските власти. Сред тях са били Юсеф Кайед, бивш член на „Фатах“, който се разбунтува срещу централното командване, Ануар ал-Сидави и Имад Кароум, и двамата издирвани от ливанските власти. В доклада по-нататък се съобщава, че според друг представител на „Фатах“ в Аин ал-Хилвех, това, което е останало от радикалните ислямисти, вече не е заплахата без ръководителя на екстремистката групировка. „Феноменът „Джунд ал-Шам“ вече е прекратен в лагерите и не представлява повече заплахата“, казва той на *СЕГА*.

88. В статия от 26 април 2011 г., озаглавена „Сблъсък на „Фатах“ и „Джунд ал-Шам“ в Аин ал-Хилвех“, ливанския вестник *Дейли Стар* съобщава, че по време на предишния уикенд е имало въоръжени сблъсъци с размяна на ракети между „Фатах“ и членове на „Джунд ал-Шам“. Те били започнали, след като две неидентифицирани лица отказали да се подчиняват на командите на силите за сигурност в контролно-пропускателен пункт. Екстремистите от „Джунд ал-Шам“ са се присъединили към конфликта след обстрел от „Фатах“.

ЗАКОНОДАТЕЛСТВОТО

I. ТВЪРДЕНИЕ ЗА НАРУШЕНИЕ НА ЧЛЕН 3 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

89. Жалбоподателят твърди, че ако бъде експулсиран в Ливан, той ще бъде изправен пред реален риск от малтретиране или смърт. Той се позовава на член 3 от Конвенцията, който предвижда следното:

„Никой не може да бъде подложен на изтезания или нечовешко или унижително отношение или наказание.“

A. Твърдения на страните

90. Правителството твърди, че страховете на жалбоподателя са неоснователни с оглед на забраната в член 44а от Закона за чужденците от 1988 г. за експулсиране на чужденци до страна, където ще бъдат в опасност здравето или животът им. Заповедта за експулсиране е била предназначена за защита на националната сигурност на България. Въпреки това нейното прилагане е предмет на разпоредбите на член 44а, което съвпадна с принципите, залегнали в членове 2, 3 и 5 от Конвенцията. Практика в такива случаи за компетентните органи, които работят в тясно сътрудничество с Министерството на външните работи и неправителствените организации, е да проверят въпроса след експулсирането по свой почин. Министерството на външните работи поддържа актуализиран списък на сигурните трети страни, които биха могли да получат физически лица в позицията на жалбоподателя. По тази причина властите са изпълнили абсолютната забрана на член 3 от Конвенцията и за разлика от ситуацията в *Саади срещу Италия* ([GC], №. 37201/06, ECHR 2008 —...) не са се стремили да балансират националните съображения за сигурност с риска от малтретиране, пред който е изправен жалбоподателят. Забраната в член 44а се прилага към всички чужденци, включително тези, които са предмет на заповедите за експулсиране по причини на национална сигурност.

91. Жалбоподателят отговорил, че Правителството не е споменало нищо за риска, пред които той е изправен в Ливан. Що се отнася до приложимостта на член 44а, не съществува механизъм, който да гарантира неговото ефективно прилагане. Единствената възможност за него да се позове на тази разпоредба, за да се предотврати неговото експулсиране в Ливан, е била в производство по съдебно обжалване на заповедта за експулсиране. Въпреки това Върховният административен съд е постановил, че въпросът е без значение. Във всеки случай единствената процедура, чрез която жалбоподателят може да докаже, че е изправен пред риск от смърт или малтретиране, е

производството за убежище. При разглеждането на молбата за убежище Държавната агенция за бежанците установява, че рискът е реален въз основа както на лични обстоятелства на жалбоподателя, така и на общата ситуация в палестинските бежански лагери в Ливан. На тази основа му е предоставена хуманитарна закрила. Въпреки това той не може да се ползва от тази защита, тъй като попада в изключващите разпоредби на член 4, ал. (4) и член 67, ал. (3) от Закона за убежището и бежанците от 2002 г.

Б. Преценката на съда

1. Допустимост

92. Тъй като Правителството изглежда ще оспори, че жалбоподателят е изложен на риск при експулсиране към страна, където той може да бъде изложен на третиране, което противоречи на член 3, Съдът трябва първо да разгледа статуса му на жертва. Той отбелязва първо, че заповедта за експулсирането му, след като е потвърдена от Върховния административен съд, е окончателна и подлежи на изпълнение (вж. *съответно, Шамаев и други срещу Грузия и Русия*, № 36378/02, § 358, ECHR 2005-III; *Абдулазон Исаков срещу Русия*, № 14049/08, § 100, 8 юли 2010 г., *Каримов срещу Русия*, № 54219/08, § 90, 29 юли 2010 г., и *Колесник срещу Русия*, 26 876/08, § 63, 17 юни 2010 г., и *Виджаянатан и Пуспараях срещу Франция*, 27 август 1992 г., § 46, серия А, № 241-Б; *Пелумби срещу Франция* (реш.), № 65730/01, 18 януари 2005 г.; *А.Д. срещу Швейцария* (реш.), № 13531/03, 18 януари 2005 г.; *Етанджи срещу Франция* (реш.), № 60411/00, 1 март 2005 г.; *Шамаев и други*, цитирано по-горе, § § 354 – 55, ECHR 2005-III; и *Насрульоев срещу Русия*, № 656/06, § 60, 11 октомври 2007 г.). На второ място, въпреки че е издадена преди повече от година и половина, тя продължава да има пълно правно действие (*за разлика от Вепатар и други срещу Франция* (реш.), № 42216/98, 14 ноември 2000 г.). На последно място, не се установява, че властите са преустановили изпълнението ѝ (*за разлика от Андрич срещу Швеция* (реш.), № 45917/99, 23 февруари 1999 г.) или че е възможно да се обжалва нейното изпълнение (*за разлика от Калантари срещу Германия*, № 51342/99, § 56, ECHR 2001-X; и *Йълдъз срещу Германия* (реш.), № 40932/02, 13 октомври 2005 г.). Въпросът дали забраната в член 44а на Закона за чужденците от 1988 г. за експулсиране на чужденци от страните, където техният живот или свобода ще бъде в опасност или където те могат да се изправят пред риск от малтретиране (виж параграф 38 по-горе), в действителност би предотвратила експулсирането на жалбоподателя в Ливан, се отнася към съществуването на делото (вж. *Бутани срещу Франция*, № 42360/08, §

§ 47-48, 18 ноември 2010 г.). От наличната информация по делото не е видно също така, че ливанските власти никога няма да издадат документи за пътуване, даващи възможност на жалбоподателя да влезе отново в Ливан.

93. При тези обстоятелства Съдът счита, че жалбоподателят може да претендира, че е жертва по смисъла на член 34 от Конвенцията.

94. Съдът освен това счита, че жалбата не е явно необоснована по смисъла на член 35, § 3 (а) от Конвенцията или недопустима на никакви други основания. Тя трябва следователно да бъде обявена за допустима.

2. По същество

95. Съдът иска да подчертае в началото, че той дълбоко осъзнава трудностите, пред които са изправени държавите в защита на тяхното население от терористично насилие, което представлява само по себе си сериозна заплаха за правата на човека (виж, наред с други *Лоулес срещу Ирландия* (без 3), 1 юли 1961 г., § § 28-30, серия А, № 3; *Ирландия срещу Обединеното кралство*, 18 януари 1978 г., серия А, № 25; *Йоджалан срещу Турция* [GC], № 46221/99, § 179, ECHR 2005-IV; *Чахал срещу Обединеното кралство*, 15 ноември 1996 г., § 79, *Доклади за присъди и решения* 1996-V, А. и други *срещу Обединеното кралство* [GC], № 3455/05, § 126, ЕСПЧ 2009 г.-...; и А. *срещу Холандия*, № 4900/06, § 143, 20 юли 2010 г.). Изправени пред подобна заплаха, Съдът счита, че е легитимно за договарящите държави да заемат твърда позиция срещу тези, които допринасят за терористични актове, които не може да се приемат при никакви обстоятелства (виж *Дауди срещу Франция*, № 19576/08, § 65, 3 декември 2009 г., и *Бутани*, цитирано по-горе, § 45).

96. Съдът следва отново да подчертае принципите, уреждащи отговорността на договарящите държави в случай на експулсиране, установени в съдебната практика и обобщени с допълнителни препратки в параграфи 124-27 от неговото решение по *делото* Саади (цитирано по-горе):

(а) Както е добре установено в международното право и съгласно техните договорни задължения, включително тези, произтичащи от Конвенцията, договарящите държави имат правото да контролират влизането, пребиваването и експулсирането на чужденци. Нито Конвенцията, нито нейните протоколи дават право на политическо убежище.

(б) Въпреки това експулсирането от една договаряща държава може да доведе до проблем по силата на член 3 и по този начин да се

ангажира отговорността на тази държава по силата на Конвенцията, когато са налице съществени основания, за да се вярва, че заинтересованото лице, ако бъде експулсирано, се изправя пред реален риск да бъде подложено на третиране в нарушение на член 3. В такъв случай тази разпоредба предполага задължение да не се експулсира въпросното лице в страна, където то ще бъде изправено пред такъв риск.

(в) При този вид дела Съдът следователно е призван да оцени ситуацията в приемащата страна в светлината на изискванията на член 3. Въпреки това не се поставя въпрос за присъждане или за пораждаване на отговорност на приемащата страна, независимо дали по общото международно право, по силата на Конвенцията или по друг начин. Доколкото съществува или може да възникне каквато и да е отговорност по силата на Конвенцията, то това е отговорност, породена за договарящата страна, по причина, че предприема действие, което има като пряка последица излагането на отделно лице на риск от забранено малтретиране.

(г) Член 3, който забранява по абсолютен начин изтезанията и нечовешкото или унижително третиране или наказание, провъзгласява една от основните ценности на демократичните общества. За разлика от повечето от съществените клаузи на Конвенцията и на протоколи № 1 и 4, член 3 не предвижда изключения и не са допустими изключения от него по силата на член 15, дори в случай на обществена опасност, застрашаваща живота на нацията. Тъй като забраната за изтезания и нечовешко или унижително отношение или наказание е абсолютна, независимо от поведението на жертвата, естеството на каквито и да било престъпления, за които се твърди, че са извършени от жалбоподателя, следователно е без значение.

97. В параграфи 137-39 от същото решение Съда потвърди отново принципа, установен за първи път в неговото решение по делото *Чахал* (цитирано по-горе, § 81), че не е възможно да се оцени риска от малтретиране относно причините за експулсиране, за да се определи дали е ангажирана отговорността на една държава по силата на член 3.

98. Трябва да се добави, че съществуването на задължението да не се експулсира не зависи от това дали източникът на риска от третирането произтича от фактори, които включват отговорност, пряка или непряка, на органи на приемащата държава. Като се вземе предвид абсолютният характер на гарантираното право, действието на член 3 може да се разпростре и до ситуации, при които опасността се излъчва от лица или групи лица, които не са държавни служители. Това, което е от значение в този контекст, е дали жалбоподателят е в състояние да получи защита срещу това и да търси обезщетение за деянията, извършени срещу него или нея (виж HLR срещу Франция, 29 април 1997 г., § 40, Доклади 1997-III; TI срещу Обединеното кралство (DEC),

№ 43844/98, ECHR 2000-III; *Хедли срещу Обединеното кралство* (реш.), № 39642/03, 1 март 2005 г.; *Н. срещу Финландия*, № 38885/02, § 163, 26 юли 2005 г.; *Салах Шеех срещу Холандия*, № 1948/04, § § 137 и 147, 11 януари 2007 г.; *НА срещу Обединеното кралство*, № 25904/07, § 110, 17 юли 2008 г.; *ФН срещу Швеция*, № 32621/06, § 102, 20 януари 2009 г.; и *Н. срещу Швеция*, № 23505/09, § § 55-62, 20 юли 2010 г).

99. В *Саади* (цитирано по-горе, § § 128-33) Съдът също обобщава, с по-нататъшни препратки, принципите, уреждащи начина на оценка на риска от излагането на третиране в нарушение на член 3:

(а) При определяне дали са демонстрирани съществени основания, за да се счита, че е налице реален риск от третиране, несъвместимо с член 3, Съдът взема под внимание всички материали, представени пред него или, ако е необходимо, *материал*, получен служебно. Неговото разглеждане на съществуването на реален риск трябва задължително да бъде щателно.

(б) Принцип е жалбоподателят да представи доказателства, които могат да докажат, че има съществени основания да се смята, че ако мярката, която се обжалва, се изпълни, той ще бъде изложен на реална опасност да бъде подложен на третиране, което противоречи на член 3. Когато такива доказателства се представят, то Правителството следва да разсее всякакви съмнения за това.

(в) За да се определи дали е налице риск от малтретиране, Съдът трябва да разгледа предвидимите последствия от изпращането на жалбоподателя в приемащата страна, като се има предвид общата ситуация и неговите или нейните лични обстоятелства.

(г) За тази цел, по отношение на общата ситуация в дадена страна Съдът често отдава значение на информацията, съдържаща се в най-новите доклади от независими международни организации за човешки права като „Амнести Интернешънъл“ или правителствени източници, включително Държавният департамент на Съединените щати. В същото време съдът е приел, че самата възможност за малтретиране поради неуредена ситуация в приемащата страна сама по себе си не може да доведе до нарушение на член 3 и че когато налични източници описват общата ситуация на кандидата, конкретните твърдения във всеки отделен случай се нуждаят от потвърждение от други доказателства.

(д) В случаите, когато жалбоподателят твърди, че той или тя е член на група, която систематично е изложена на малтретиране, защитата по член 3 влиза в сила, когато жалбоподателят установи при необходимост въз основа на източници, посочени в предходната алинея, че са налице сериозни причини да се вярва в съществуването

на въпросната практика и неговото или нейното членство в съответната група.

(е) По отношение на дата на материала съществуването на риск трябва да бъде преценявано предимно чрез позоваване на тези факти, които са били известни или е трябвало да бъдат известни на Договарящата държава по време на експулсирането. Въпреки това, ако жалбоподателят не е бил експулсиран, когато Съдът проучва случая, подходящото време ще бъде това на проверката на Съда. Съответно, докато историческите факти са от интерес, доколкото те хвърлят светлина върху настоящата ситуация и начина, по който е вероятно да развият, сегашните обстоятелства са от решаващо значение.

100. В параграфи 140-42 от същото решение Съдът, в отговор на аргументите от страна на някои правителства по отношение на стандарта на доказване при такива въпроси, потвърди, че за да бъде планираното експулсиране от Договаряща държава в нарушение на Конвенцията, е достатъчно да са били дадени съществени основания да се вярва, че има реален риск съответното лице да бъде подложено в приемащата страна на третиране, забранено от член 3, дори когато той или тя се разглеждат като представляващи заплахата за националната сигурност на Договарящата държава.

101. По този начин всякакви съображения в настоящия случай, които имат отношение към въпроса дали жалбоподателя представлява риск за националната сигурност на България, са без значение за разглеждането на Съда. Съществен въпрос е дали са дадени съществени основания да се вярва, че има реален риск лицето да се изправи пред малтретиране или смърт, ако се изпълни заповедта за експулсирането му (*виж Исмоилов и други срещу Русия*, № 2947/06, § 126, 24 април 2008 г.). В тази връзка съдът отбелязва, че Върховният административен съд не се е опитал да се оцени въпроса за риска, а се е ограничил до въпроса за законосъобразността на заповедта за експулсиране. За съжаление съдът намира изявлението на жалбоподателя за риска, пред който той ще се изправи, ако трябва да бъде върнат в Ливан, „без значение за производството“ (виж параграф 23 по-горе). Решението на Върховния административен съд (ВАС) не само не подпомага Съда при оценката на риска, но такъв подход не може да се счита и за съвместим с необходимостта за независим и строг контрол относно същността на страховете на жалбоподателя, които са ясно защитими в светлината на становището, представено от Държавната агенция за бежанците (виж параграф 11 по-горе). Съдът ще се върне към този въпрос в контекста на членове 13 и 46 (виж параграфи 121 и 139 по-долу). В светлината на недостатъците, допуснати от националния съд, Съдът следва да

направи преценка на въпроса за риска с позоваване на посочените по-горе принципи.

102. При разглеждането на този въпрос на 29 октомври 2009 г. Държавната агенция за бежанците се убеждава, че съществуват съществени основания да се смята, че има реална опасност жалбоподателят да се изправи пред малтретиране или смърт в Ливан и му предоставя хуманитарна закрила въз основа, на първо място, на неговото лично положение в частност, и второ, въз основа на общата ситуация в палестинските бежански лагери в Ливан. Решението ѝ се основава главно на факта, че жалбоподателят е бил член на „Фатах“ и лично е бил ангажиран в остър конфликт с членове на екстремистката групировка („Джунд ал-Шам“), действащи в палестинския бежански лагер (Аин ал-Хилвех), където той е живеел (виж параграф 11 по-горе). Тези констатации имат значителна тежест по две причини. Първо, Агенцията е специализиран орган със специфичен опит в тази област. На второ място, нейните служители са били в състояние да проведат лично интервю с жалбоподателя. Те са имали възможност да видят, чуят и оценят неговото поведение и по този начин са били в състояние да проверят основанието да се вярва на страховете му и истинността на неговия разказ (*виж, съответно, Ахмед срещу Австрия*, 17 декември 1996 г., § 42, Доклади 1996-VI; *Джабари срещу Турция*, не 40035/98, § 41, ECHR 2000-VIII; *Абдулхани и Карминия срещу Турция*, № 30471/08, § § 82-83, 22 септември 2009 г.; и *РС срещу Швеция*, № 41827/07, § 52, 9 март 2010 г.).

103. Освен това тези доказателства не могат да се разглеждат изолирано. Вместо това те трябва да бъдат оценени на фона на наличната информация за ситуацията в Ливан и палестинските бежанци там. Вярно е, че ситуацията в страната като цяло не е толкова сериозна, че връщането на жалбоподателя да представлява само по себе си нарушение на член 3 (виж параграф 58 по-горе). Въпреки това не може да се пренебрегва фактът, че жалбоподателят е палестинец без гражданство от бежански лагер в Ливан (вж. параграфи ПРОЦЕДУРА

и 7 по-горе). Следователно има вероятност да не му бъде разрешено да пребивава в Ливан нормално, а ще трябва да се върне в лагера Аин ал-Хилвех, от който е избягал. Наличната информация за палестинските бежански лагери като цяло и Аин ал-Хилвех по-специално (виж

параграфи 52-55, 60, 62, 65-73, 77, 78, 80 и 82-88 по-горе) показва, че те не са под контрола на ливанските власти, а на различни палестински въоръжени фракции. Те са откъснати от останалата част на страната, често заобиколени от контролно-пропускателни пунктове на ливанската армия, и са описани в докладите като места „отвъд контрола на държавата“, „фактически резервати за оръжия“ и „едно безопасно място за тези, които искат да избягат от органите на държавата“. Те продължават да бъдат засегнати от изблици на насилие и въоръжени сблъсъци между различните фракции. Аин ал-Хилвех, който е много гъсто населен и не попада под контрола на отделна фракция, изглежда по-хаотичен и изпълнен с насилие лагер, където „Фатах“ и различни радикални ислямистки групировки в продължение на десетилетия са били ангажирани в конфликт с различна степен на интензивност. От 2007 г. там има редица ожесточени сблъсъци между „Фатах“ и „Джунд ал-Шам“, за която се съобщава, че има около петдесет въоръжени мъже на разположение. Въпреки че в края на 2010 г. „Джунд ал-Шам“ претърпява някои неуспехи, включително смъртта на лидер, тя отново участва във въоръжени сблъсъци с „Фатах“ през март и април на тази година. В допълнение, изглежда, че съществуват борби за власт в редиците на самата „Фатах“. Те, заедно с корупцията в рамките на движението, очевидно са допринесли за различните пропускания на сигурността. Едно от тези вътрешни подразделения изправя „покровителя“ на жалбоподателя Мунир Макдах (виж параграф 9 по-горе), срещу други фигури във „Фатах“. Следователно не е очевидно, че „Фатах“, въпреки относителното си господство в Аин ал-Хилвех, ще бъде в състояние да осигури на жалбоподателя ефективна защита. Не е видно също, че жалбоподателят ще бъде в състояние да се засели в друг палестински бежански лагер. „Фатах“ очевидно няма силни позиции в лагерите в северната част на Ливан, където радикалните ислямистки групи са по-мощни. Тези обстоятелства, заедно с личния разказ на жалбоподателя, представляват най-малко *първоначални доказателства*, годни да докажат, че са налице съществени основания да се смята, че той ще бъде изложен на реална опасност да бъдат подложени на третиране, противоречащо на член 3, ако бъде експулсиран в Ливан. Като взе предвид информацията, посочена по-горе, Съдът не е убеден, че ситуацията се е развила до такава степен, че констатациите, направени от Държавната агенция за бежанците през октомври 2009 г. по въпроса за риска вече да не са валидни. В действителност на 19 април 2011 г. Генералният секретар на Организацията на обединените нации съобщава за ожесточени сблъсъци в Аин ал-Хилвех и е изчислено, че все още съществува заплаха от насилие вътре в палестинските бежански лагери (виж параграф 73 по-горе). Тежестта да разсее всякакви съмнения в това отношение е върху държавата.

104. Въпреки това няма доказателства, представени от Правителството по отношение на този въпрос. В тази връзка заслужава да се отбележи, че при издаване и преразглеждане на решението за експулсиране на жалбоподателя компетентните национални органи и съдилища не се опитват да правят оценка на този риск. Заповедта за експулсиране и предложението за издаването ѝ не обръщат внимание на този въпрос (виж параграфи 14 и 15 по-горе). В последвалото съдебно производство по съдебен контрол Върховният административен съд изрично е заявил, че страхът на жалбоподателя, че животът му ще бъде изложен на риск в Ливан, е без значение (виж параграф 23 по-горе). Поради това Съдът не е в състояние да заключи, че българските власти надлежно са адресирали опасенията на жалбоподателя с оглед на член 3 (*виж, съответно, Коджаев срещу Русия*, № 52466/08, § 104, 12 май 2010 г. и *Кайдаров срещу Русия*, № 21055/09, § § 112-14, 20 май 2010 г.). Техните неподкрепени с факти твърдения, че той не е този, за когото се представя, а е член на военизираната джихадска организация, който е търсен от ливанските власти във връзка с многобройни убийства (виж параграфи 14, 22, 23 и 87 по-горе), показват, ако не друго, че той може да бъде изложен дори на по-голям риск от малтретиране от ливанските власти. Има редица доклади, показващи, че тези органи има вероятност да малтретират лица, заподозрени в участие в такива групи (вж. параграфи 61, 64, 74 и 75 по-горе). Няма индикации, че правителството е искало или е получило каквато и да е форма на уверение от страна на Ливан във връзка с тези въпроси. Във всеки случай наличието на уверения не освобождава едната Договаряща държава от задължението си да разгледа тяхното практическо приложение (виж, наред с други, *Бабар Ахмад и други срещу Обединеното кралство* (реш.), бр. 24027/07, 11949 / 08 и 36742/08, § 106, 6 юли 2010 г.).

105. В становището си Правителството посочва забраната в член 44а от Закона за чужденците от 1988 г. (виж параграф 38 по-горе). То обяснява, че практиката в такива случаи е властите да проверят случая, когато изпълняват заповед за експулсиране, и че Министерството на външните работи води актуализиран списък на сигурни трети страни, които биха могли да приемат физически лица в положението на жалбоподателя. Въпреки това Съдът не счита, че изявлението на правителството би могло да се разглежда като обвързващо уверение, че жалбоподателят няма да бъде експулиран в Ливан по две причини. Първо, противно на уверенията, дадени от френското правителство в *Бутани* (цитирано по-горе, § § 20 и 42), в настоящия случай правителството не декларира, че жалбоподателят няма да бъде експулиран в Ливан, а просто казва, че мястото ще бъде разгледано по време на изпълнението на заповедта за експулсиране. На второ място, твърдението на правителството не е основано на или отразено в

задължителен правен акт (за разлика от *Бутани*, цитирано по-горе, § § 19-20 и 47-48) и не е ясно дали може да се обвърже органите, отговорни за изпълнението на заповедта за експулсиране (виж, *съответно, Шамаев и други*, цитирано по-горе, § § 344-45).

106. Основната загриженост на Съда е дали съществуват ефективни гаранции, които защитават жалбоподателя срещу произволно *връщане*, било то пряко или косвено, в страната, от която той е избягал (виж *МСС срещу Белгия и Гърция* [GC], № 30696/09, § 286, 21 януари 2011 г.). Той не е убеден, че ако и когато продължат с експулсирането на жалбоподателя, българските власти ще разгледат с необходимата строгост въпроса дали завръщането му в Ливан ще го изложи на риск от малтретиране, забранено по силата на член 3 (*разлика от М.Н. срещу Швеция* (декември), № 10641/08, § § 25 и 41, 21 октомври 2008 г.). Правителството не предостави никакви подробности за начина, по който имиграционните власти прилагат член 44а при изпълнението на заповедите за експулсиране, както и не даде никакви конкретни примери. Законът за чужденците от 1988 г. и правилникът по прилагането му не дават отговор на този въпрос и там не се съобщава за такива случаи (виж параграф 38 по-горе). По този начин остава неясно чрез позоваване на какви стандарти и въз основа на каква информация властите ще направят констатация, ако има такава, на риска, пред който е изправен жалбоподателят, ако бъде експулсиран в Ливан. Няма също така никаква индикация, ако властите решат да изпратят жалбоподателя трета страна, дали те правилно ще проучат дали той от своя страна няма да бъде изпратен от там до Ливан, без да се обръща подобаващо внимание на риска от малтретиране. Съдът потвърждава, че съгласно съдебната практика експулсирането в страна посредник не засяга отговорността на експулсиращата държава да гарантира, че жалбоподателят няма да бъде изложен на третиране в нарушение на член 3 в резултат на решението за експулсиране (*виж TI срещу Обединеното кралство*, цитирано по-горе; *Салах Шеекх*, цитирано по-горе, § 141, *KRS срещу на Обединеното кралство* (реш.), № 32733/08, 2 декември 2008 г.; *Абдулхани и Карминия*, цитирано по-горе, § 88; *Бабар Ахмад и други*, цитирано по-горе, § § 113-16; и *МСС срещу Белгия и Гърция*, цитирано по-горе, § § 338-61).

107. Липсата на правна рамка за осигуряване на достатъчни гаранции в тази област позволява на Съда да заключи, че има съществени основания да се счита, че съществува риск за жалбоподателя от нарушение на правата му съгласно член 3, (*виж, съответно, Абдулхани и Карминия*, цитирано по-горе, § 89). В тази връзка Съдът

счита, че е необходимо да повтори, че сериозността и необратимият характер на потенциалните последствия са такива, че въпросът призовава за строг контрол.

108. С оглед на тези съображения Съдът стига до заключението, че, ако беше извършено, експулсирането на жалбоподателя би било в нарушение на член 3 от Конвенцията.

II. ТВЪРДЕНИЕ ЗА НАРУШЕНИЕ НА ЧЛЕН 8 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

109. Жалбоподателят се оплаква по силата на член 8 от Конвенцията, че експулсирането му би било незаконно и несъразмерно.

110. Член 8 предвижда, доколкото е релевантно:

„1. Всеки има право на неприкосновеност на личния и семейния си живот (...)

2. Намесата на държавните власти в упражняването на това право е недопустима, освен в случаите, предвидени в закона и необходими в едно демократично общество в интерес на националната и обществената сигурност или на икономическото благосъстояние на страната, за предотвратяване на безредици или престъпления, за защита на здравето и морала или на правата и свободите на другите.“

111. Съдът отбелязва в самото начало, че, тъй като жалбоподателят би могъл да се основава на член 8 във връзка с евентуалния риск за физическата му цялост в резултат на експулсирането му, въпросът вече е бил разгледан в мотивите на Съда относно член 3. Доколкото жалбоподателят би могъл да се основава на член 8 относно личен или семеен живот в България, Съдът отбелязва, че той не е твърдял, че има семеен живот или роднини в България. Няма също причини да се смята, че той има личен живот в тази страна. Той пристига там на 24 май 2009 г. и се опитва да напусне през август 2009 г. и по-късно се заселва в жилище, стопанисвано от Държавната агенция за бежанците. Предоставена му е хуманитарна закрила на 29 октомври 2009 г., но с оглед на експулсирането му е арестуван по-малко от месец след това, на 17 ноември 2009 г. (Виж параграфи 8-13 и 15 по-горе). Той не може да се разглежда като емигрант, който е установил личен живот в България (*Маслов срещу Австрия* [GC], №. 1638/03, § 63, 23 юни 2008 г., и *Миях срещу Обединеното кралство* (реш.), № 53080/07, § 17, 27 април 2010 г.). Напротив, престоят му в България е кратък и през цялото време несигурен (вж. *съответно, NM и MM срещу Обединеното кралство* (реш.), бр. 38851/09 и 39128/09, 25 януари 2011 г.). Следователно, член 8 не е приложим.

112. От това следва, че тази жалба е несъвместима *ratione materiae* с разпоредбите на Конвенцията по смисъла на член 35 § 3 (а) и трябва да бъде отхвърлена в съответствие с член 35, ал. 4.

III. ТВЪРДЕНИЕ ЗА НАРУШЕНИЕ НА ЧЛЕН 13 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

113. Жалбоподателят се оплаква на основание член 13 във връзка с член 3 и член 8 от Конвенцията, че Върховният административен съд не е преценил внимателно дали той представлява риск за националната сигурност и е отказал да разгледа дали той би бил изложен на риск от малтретиране или смърт, ако бъде експулсиран в Ливан, и не е преценил дали това експулсиране би било съразмерно.

114. Член 13 гласи, както следва:

„Всеки, чиито права и свободи, провъзгласени в тази Конвенция, са нарушени, има право на ефикасни правни средства за тяхната защита пред съответните национални власти, дори и нарушението да е извършено от лица, действащи при упражняване на служебни функции.“

A. Твърденията на страните

115. Правителството твърди, че жалбоподателят е бил в състояние да оспори заповедта за експулсирането си в производство по съдебен контрол, в хода на което той е бил в състояние да се запознае с всички документи по делото и да се опита да обори твърденията на властите. В съдебното производство съдилищата разглеждат дали административното решение е било издадено от компетентен орган, в съответната форма и в съответствие с правилата на административната процедура и материалното право. В случая на жалбоподателя Върховният административен съд е направил точно това. Той е разгледал доводите на страните и е посочил мотиви срещу жалбоподателя. Вярно е, че пред този съд е бил повдигнат въпросът дали жалбоподателят е изправен пред риск от малтретиране поради експулсирането. Въпреки това, тъй като производството се отнася до законосъобразността на заповедта за експулсиране, Съдът решава, че този въпрос е без значение. Националните съдилища могат да разглеждат само конкретни административни решения. Жалбоподателят не твърди, че съществува мълчалив или изричен отказ да се спре изпълнението на заповедта за неговото експулсиране чрез позоваване на член 44а.

116. Жалбоподателят твърди, че член 44а не е имал директно приложение. Той повдига въпроса за риска в производството за съдебен контрол на заповедта за експулсиране, което е било

единственият юридически път, където тези въпроси могат да бъдат разгледани. Въпреки това Върховният административен съд заявява, че въпросът е без значение.

Б. Преценката на Съда

117. Съдът счита, че това оплакване не е явно необосновано по смисъла на член 35, § 3 (а) от Конвенцията или недопустимо на някакви други основания. То трябва да бъде обявено за допустимо.

118. По съществото на спора Съдът трябва да започне с разглеждането на въпроса кои от оплакванията на жалбоподателя във връзка с експулсирането му са защитими, защото обхватът на задължението по член 13 варира в зависимост от естеството на оплакването на жалбоподателя (виж *А. срещу на Холандия*, цитирано по-горе, § 157).

119. Ако член 8 не се прилага (виж параграфи 111 и 112 по-горе), твърдението на жалбоподателя съгласно член 13, във връзка с член 8, не е спорно. Тогава не е необходимо да се установява дали Върховният административен съд е изследвал подборно твърдението, че жалбоподателят представлява опасност за националната сигурност или дали е разгледал въпроса дали експулсирането е несъразмерна намеса в правото на зачитане на личния и семейния живот на жалбоподателя (виж, *съответно*, *А. срещу Холандия* и, цитирано по-горе, § 160, и разлика от *ЦДУ и други срещу България*, § § 60-64, и *Раза*, § 63, и двете цитирани по-горе).

120. За разлика от това констатациите на Съда в параграфи 101-103 по-горе показват, че твърдението на жалбоподателя, съгласно член 3, е обосновано. Той е имал право на ефективна правна защита в това отношение. Идеята за ефективната правна защита в такива обстоятелства има два компонента. На първо място, тя императивно изисква непосредствен, независим и строг контрол на твърдението, че са налице съществени основания за страх от реален риск от третиране, противоречащо на член 3 (виж *МСС срещу Белгия и Гърция*, цитирано по-горе, § 293, с по-нататъшни препратки). Този контрол трябва да се извършва без оглед на това, което лицето може да е направило, за да се издаде заповед за експулсиране или на вероятна заплаха за националната сигурност на експулсиращата държава (виж *Чахал*, цитирано по-горе, 151). Второто изискване е, че въпросното лице трябва да има достъп до средства за правна защита с автоматичен суспензивен ефект (виж *Чонка срещу Белгия*, № 51564/99, § § 81-83, ECHR 2002-I, и *Гебремехдин [Габермадхайн] срещу Франция*, № 25389/05, § 66, ECHR 2007-II; *Муминов срещу Русия*, № 42502/06, § 101, 11 декември 2008 г.; *Абдокани и Каримния*, цитирано по-горе, § 108, и *МСС срещу Белгия и Гърция*, цитирано по-горе, § 293).

121. По отношение на изискването за „контрол“ Съдът отбелязва, че когато е разглеждал жалбата на жалбоподателя срещу заповедта за експулсирането му, Върховният административен съд изрично е отказал да разгледа въпроса за риска, като е посочил, че всяка заплаха за жалбоподателя в Ливан е без значение за определянето на законосъобразността на експулсирането му (в сравнение с *Джабари*, цитирано по-горе, § 49). Що се отнася до изискването за „суспензивен ефект“, трябва да се отбележи, че съгласно българския закон молбите за съдебен контрол на заповедите за експулсиране, издадени по причина на националната сигурност нямат автоматичен суспензивен ефект (виж параграф 35 по-горе). Освен това, изглежда, че съдилищата нямат власт да спират изпълнението на такива заповеди, дори и ако се твърди необратим риск от смърт или малтретиране в приемащата държава (вж. параграфи 31, 34 и състав).

37 по-горе). Производството за съдебен контрол на заповедта за експулсиране срещу жалбоподателя не може да се разглежда като ефективно средство за защита по отношение на оплакването му по силата на член 3.

122. Твърдението на Правителството е, че въпросът за риска би бил разгледан след влизането в сила на заповедта за експулсиране срещу жалбоподателя и че властите не биха го експулсирани от България, без да се гарантира, че това не би нарушило забраната, установена в член 44а на Закона чужденците от 1988 г. (виж параграф 38 по-горе). Въпреки това Съдът вече е установил, че няма гаранции, че преди да продължат с експулсирането, властите биха подложили на строг контрол твърденията на жалбоподателя, съгласно член 3 от Конвенцията (виж параграфи 105 и 106 по-горе). По-важното е, че Правителството не посочва процедура, при която жалбоподателят ще бъде в състояние да оспори преценката му на тези искания. От разпоредбите на Закона за чужденците от 1988 г. и правилника за неговото прилагане не се вижда, че е възможно да се използва отделно средство за обжалване срещу принудителното изпълнение на заповедта за експулсиране, без да се споменава, че съществува начин за правна защита, която отговаря на двете изисквания, посочени в параграф 120 по-горе. Съдът иска да подчертае в тази връзка, че съществуването на правни средства за защита трябва да бъде достатъчно сигурно не само на теория, но и на практика и че държавата-ответник следва да установи това (виж, наред с други, *МакФарлейн срещу Ирландия* [GC], № 31333/06, § 107, ЕСПЧ 2010 г.-...).

123. В светлината на гореизложеното Съдът заключава, че жалбоподателят не разполага с ефикасни вътрешноправни средства за защита във връзка с неговата жалба по силата на член 3 от

Конвенцията. Ето защо, налице е нарушение на член 13 от Конвенцията.

IV. ТВЪРДЕНИЕ ЗА НАРУШЕНИЕ НА ЧЛЕН 5 § 1 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

124. Жалбоподателят се оплаква, че задържането му е престанало да бъде основателно и е станало произволно. Той се позовава на член 5 § 1 (f) от Конвенцията, който гласи, както следва:

„Всеки има право на свобода и сигурност. Никой не може да бъде лишен от свобода, освен в следните случаи и по реда, предвидени от закона:

(...)

(f) законосъобразен арест или лишаване от свобода на дадено лице с цел да се предотврати незаконното му влизане в страната, или на лице, против което се предприемат действия за неговото експулсиране или екстрадиране.“

A. Твърденията на страните

125. Правителството посочва, че законът, уреждащ задържането при висяща процедура за експулсиране, е напълно съвместим с Конвенцията. Той също така отговаря на изискванията на Директива 2008/115/ЕО относно общите стандарти и процедури в държавите-членки за връщане на незаконно пребиваващи граждани на трети страни. Тези стандарти са били напълно спазвани в случая на жалбоподателя. Направен е бил преглед на задържането му от независим орган, като жалбоподателят е потърсил съдебен контрол на заповедта за задържането си от Софийския административен съд. В хода на производството властите издават документи, в които се посочват основанията да бъде взета обжалваната мярка. Жалбоподателят, който е имал правно представителство, е бил в състояние да оспори твърденията на властите. След преглед на законосъобразността на заповедта за задържане Съдът е отхвърлил молбата му.

126. Жалбоподателят твърди, че няма индикации, че властите са се стремили активно към неговото експулсиране или че това изобщо е било възможно. Единственото нещо, което са направили властите е, че са се свързали с ливанското посолство в София с цел получаване на документите за пътуване за жалбоподателя, които да му позволят да влезе Ливан. Те не са се опитвали да се свържат с посолствата на сигурни трети страни. Според жалбоподателя задържането му в очакване на експулсирането е следвало да се допусне да достигне максималния осемнадесетмесечен срок, разрешен от закона само в изключителни случаи.

Б. Преценката на Съда

127. Съдът счита, че това оплакване не е явно необосновано по смисъла на член 35, § 3 (а) от Конвенцията или недопустимо на някакви други основания. То трябва да бъде обявено за допустимо.

128. По съществото на спора Съдът подчертава, че член 5 § 1 (f), който позволява на държавата да контролира свободата на чужденците в имиграционен контекст, не изисква задържането да се счита за необходимо, например, за предотвратяване на извършването на престъпление или укриване на лицето. Въпреки това всяко лишаване от свобода по втората част на член 5 § 1 (f) ще бъде оправдано само докато трае производството по експулсиране или екстрадиция. Ако това производство не се извършва с дължимата грижа, задържането престава да бъде допустимо съгласно тази разпоредба (виж, *Чахал*, § 113; *А. и други срещу Обединеното кралство*, § 164; *Миколенко срещу Естония*, № 10664/05, § 63, 8 октомври 2009 г.; и *Раза*, § 72, всички цитирани по-горе). С други думи, продължителността на задържането не трябва да надвишава разумно необходимия срок за преследваната цел (виж *Саади срещу Обединеното кралство* [GC], №. 13229/03, § 74, ЕСПЧ 2008 –...). Действително, подобен коментар наскоро беше направен от Съда на Европейските общности във връзка с член 15 от Директива 2008/115/ЕО (виж параграфи 50 и 51 по-горе). Трябва обаче да се отбележи, че за разлика от тази разпоредба, член 5 § 1 (f) от Конвенцията не съдържа максимален срок и въпросът дали дължината на производството по експулсиране би могло да засегне законността на задържането по тази разпоредба зависи единствено от конкретните обстоятелства при всеки отделен случай (виж *Осман срещу Обединеното кралство*, № 15933/89, Решение на Комисията от 14 януари 1991 г., недеклариран и *Гордеев срещу Полша* (реш.), № № 43369/98 и 51777/99, 3 май 2005 г.).

129. В конкретния случай жалбоподателят е бил задържан по силата на решение, издадено от компетентен орган в съответствие с приложимото право, и са предприети действия с оглед на експулсирането му. Неговите твърдения по отношение на свързаната с тях заповед за експулсиране, не поставят под съмнение законността на задържането му (виж *Чахал*, цитирано по-горе, § 112; *Сливенко срещу Латвия* [GC], не 48321/99, § 146, ECHR 2003-X; и *Садъйков срещу България*, № 75157/01, § 21, 22 май 2008 г.).

130. Следователно единственият въпрос е дали властите са били достатъчно добросъвестни в усилията си да експулсират жалбоподателя. Той остава задържан в очакване на експулсиране точно осемнадесет месеца, между 20 ноември 2009 г. и 19 май 2011 г. (Виж параграфи 17 и 18 по-горе).

131. По делото *Раза* (цитирано по-горе, § § 73-75), България е в нарушение на член 5 § 1 при подобни обстоятелства по отношение на задържане, продължило малко повече от две години и половина. Междувременно, след законодателните изменения, предназначени за привеждане на българското законодателство в съответствие с правото на Европейския съюз, задържането на експулсираните лица е било подложено на строги срокове от шест и в изключителни случаи – осемнадесет месеца (виж параграф 44 по-горе). В резултат на това жалбоподателят е прекарал точно осемнадесет месеца като задържан, максималният срок, позволен от закона. Противно на това, което твърди правителството, съответствието с този срок, който при всички случаи е изключителен (виж параграфи 47, 48, 50 и 51 по-горе), не може автоматично да се разглежда като привеждане на задържането на жалбоподателя в съответствие с член 5 § 1 (f) от Конвенцията. Както беше отбелязано по-горе, съответната проверка съгласно тази разпоредба е по-скоро дали производството по експулсирането е било извършвано с дължимата грижа, която може да бъде установена само въз основа на конкретните факти по случая.

132. В настоящия случай изглежда, че единствените стъпки, предприети от властите по време на въпросните осемнадесет месеца, е да пишат три пъти до ливанското посолство в София с искания за издаване на документ за пътуване на жалбоподателя (вж. параграф 26 по-горе). Тъй като българските власти не могат да наложат издаването на такъв документ, няма индикация, че те са действали енергично по въпроса или че са се опитали да влязат в преговори с ливанските власти с оглед ускоряването на издаването му (вж. *Раза*, цитирано по-горе, § 73; *Табеш срещу Гърция*, № 8256/07, § 56, 26 ноември 2009 г.; и *Лулед Масуд срещу Малта*, 24340/08, § 66, 27 юли 2010 г.) Наред с това, освен собствените си становища за целите на производството пред Съда, правителството не е предоставило доказателства за каквото и да е усилие, направено, за да се осигури допускането на жалбоподателя в трета страна. По този начин едва ли може да се счита, че властите са предприели активни и усърдни стъпки с оглед неговото експулсиране. Вярно е, че задържането на жалбоподателя е предмет на периодичен съдебен контрол, който е предоставил важна предпазна мярка (вж. *Долински срещу Естония* (реш.), № 14160/08, 2 февруари 2010 г.). Това обаче не може да се разглежда като решаващо. Последният такъв преглед е направен на 7 декември 2010 г. (виж параграф 26 по-горе), като има предвид, че Съдът не е бил информиран дали всички стъпки са предприети с оглед експулсирането на жалбоподателя от този момент до освобождаването му повече от пет месеца по-късно, на 19 май 2011 г. (Вж. *съответно и Миколенко*, цитирано по-горе, § 64).

133. Преценката на тези въпроси е допълнително възпрепятствана от факта, че нито заповедта за експулсиране, нито някакъв друг задължителен правен акт посочват страната на местоназначението, тъй като това не се изисква съгласно вътрешното право (виж параграфи 39 и 40 по-горе). Съдът счита, че това може да се разглежда като проблем по отношение на изискването за правна сигурност, характерен за всички разпоредби на Конвенцията. Когато става въпрос за лишаване от свобода, правната сигурност трябва да бъде строго спазвана по отношение на всеки елемент, отнасящ се до обосновката на задържането по вътрешното право и Конвенцията. В случаите на чужденци, задържани с оглед на експулсирането им, липсата на яснота по отношение на страната на местоназначението би могла да попречи на ефективния контрол върху добросъвестността на органите при осъществяването на експулсирането.

134. Вярно е, жалбоподателят не прекарва толкова дълго време в ареста, както жалбоподателите в някои други случаи, като *например Чахал* (цитирано по-горе). Експулсирането на г-н Чахал обаче беше блокирано по време на целия разглеждан период от факта, че активно и усърдно се преследваше съдебно производство, за да се определи дали би било законосъобразно и съвместимо с Конвенцията да се продължи с експулсирането му (виж *Чахал*, цитирано по-горе, § § 115-17, както и, *съответно, Еид срещу Италия* (реш.), № 53490/99, 22 януари 2002 г.; *Гордеев*, цитирано по-горе; и *Богдановски срещу Италия*, № 72177/01, § § 60-64, 14 декември 2006 г.). От друга страна в конкретния случай Върховният административен съд е отказал да разгледа въпроса дали жалбоподателят ще бъде изложен на риск, ако бъде върнат в Ливан (вж. параграф 23 по-горе). Освен това, съгласно българското законодателство заповедта за експулсиране на жалбоподателя е незабавно изпълнима по всяко време, независимо от това дали има висящо обжалване срещу нея (виж параграфи 31, 34, 35 и състав).

37 по-горе, както и *Раза*, цитирано по-горе, § 74). Забавянето в настоящия случай по тази причина едва ли може да се разглежда като дължащо се на необходимостта да се изчака Върховният административен съд да вземе решение относно обжалването срещу заповедта за екстрадиране на жалбоподателя.

135. С оглед на изложеното по-горе Съдът заключава, че основанията за задържането на жалбоподателя – действията, предприети с оглед експулсирането му – не остават валидни за целия период на задържането му, поради не провеждането на производството от страна

на властите с дължимата грижа. Ето защо е налице нарушение на член 5 § 1 от Конвенцията.

V. ПРИЛОЖЕНИЕ НА ЧЛЕН 46 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

136. Съдът намира за уместно да разгледа конкретния случай, съгласно член 46 на Конвенцията, който предвижда, доколкото е релевантно:

„1. Високодоговарящите страни се задължават да изпълняват окончателното решение на Съда по всяко дело, по което те са страна..

2. Окончателното решение на Съда се изпраща на Комитета на министрите, който следи за неговото изпълнение. (...)“

137. В контекста на изпълнението на съдебните решения в съответствие с тази разпоредба, решение, в което Съдът установява нарушение на Конвенцията или протоколите към нея, налага на държавата ответник правно задължение не само да заплати съответните суми, присъдени чрез справедливо обезщетение, но също така да избере, при условията на надзор от Комитета на министрите, общи и/или, ако е необходимо, индивидуални мерки, които да бъдат приети в нейния вътрешен правен ред. Освен това от Конвенцията и от член 1 следва в частност, че при ратифицирането на Конвенцията договарящите държави се задължават да гарантират, че тяхното вътрешно законодателство е съвместимо с нея (вж. *Маестри срещу Италия* [GC], №. 39748/98, § 47, ЕКПЧ 2004-I, и по-скоро, *Паксас срещу Литва* [GC], № 34932/04, § 119, 6 януари 2011 г.). Задължението на договарящите държави по международното право, да се съобразят с изискванията на Конвенцията по този начин може да изисква действия, които трябва да бъдат взети от всеки държавен орган, включително и от законодателя (вж., като пример, *Виашу срещу Румъния*, № 75951/01, § § 75-83, 9 декември 2008 г.).

138. В конкретния случай, с оглед на сериозния и необратим характер на последствията от експулсирането на чужденци към страни, където те могат да бъдат изправени пред малтретиране и очевидната липса на достатъчно гаранции в българското законодателство в това отношение, се оказва необходимо Правителството да се подпомогне при изпълнението на задължението си по член 46, § 1 от Конвенцията.

139. Като взе предвид констатациите си по членове 3, 5 § 1 и 13 от Конвенцията, Съдът е на мнение, че общите мерки при изпълнението на това решение трябва да включва такива изменения в Закона за чужденците от 1988 г. или други актове от българското законодателство и такава промяна на административната и съдебната

практика в България, с която да се гарантира, че: (а) съществува механизъм, според който компетентните органи да обмислят сериозно, когато има защитимо искане в това отношение, рисковете, пред които е вероятно чужденец да се изправи в резултат на експулсиране по причина на националната сигурност, поради общата ситуация в страната на местоназначението и неговите конкретни обстоятелства, (б) страната на местоназначението трябва винаги да се посочва в правния обвързващ акт и промяната на местоназначението трябва да подлежи на обжалване по съдебен ред, (в) горният механизъм следва да даде възможност за разглеждане на въпроса дали, ако бъде изпратено в трета страна, заинтересованото лице може да бъде изправено пред риска да бъде изпратено от тази страна в страната на произход, без да се окаже дължимото внимание относно риска от малтретиране, (г) когато е направено защитимо твърдение относно наличието на съществен риск от смърт или малтретиране в страната на местоназначението в производство по обжалването на експулсирането, то това правно обжалване следва да има автоматичен суспензивен ефект в очакване на резултатите от разглеждането на искането, и (д) твърденията за наличието на сериозен риск от смърт или малтретиране в страната на местоназначението следва да бъдат разглеждани строго от съдилищата.

VI. ПРИЛАГАНЕ НА ЧЛЕН 41 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

140. Член 41 от Конвенцията предвижда:

„Ако Съдът установи, че е имало нарушение на Конвенцията или на протоколите към нея и ако вътрешното право на съответната Високодоговаряща страна допуска само частично обезщетение, Съдът, ако е необходимо, постановява предоставянето на справедливо обезщетение на потърпевщата страна.“

A. Вреди

141. Жалбоподателят претендира 20 000 евро по отношение на неимуществени вреди, претърпени в резултат на предполагаеми нарушения на член 3 и член 13 от Конвенцията. Той твърди, че предстоящото му експулсиране в Ливан и създалият се риск за живота му и липсата на процесуални гаранции в това отношение са му причинили стрес, страх и чувство на безпомощност. Той претендира още 20 000 евро по отношение на твърдяното нарушение на член 5 § 1 от Конвенцията, подчертавайки прекалената продължителност на задържането му в лоши условия. Той претендира 10 000 евро по отношение на твърдяното нарушение на член 5 § 4 от Конвенцията, като изтъква, че е претърпял чувство на неудовлетвореност поради

липсата на бърз и ефективен съдебен контрол върху задържането му. На последно място той претендира 10 000 евро по отношение на предполагаеми нарушения на членове 8 и 13 от Конвенцията, като изтъква, че формалният начин, по който съдилищата са прегледали заповедта за експулсиране, и невъзможността му да води нормален живот в България, дори ако е бил освободен от задържането, са породили чувство на несправедливост и унижение.

142. Правителството изтъква, че претенциите са прекомерни, особено като се има предвид, че събитията, на които те се основават, са хипотетични и все още не са настъпили. Според тях размерът на обезщетението не трябва да надвишава присъжданията, направени в предходни подобни дела срещу България, и следва да отразяват факта, че част от жалбата на жалбоподателя е била отхвърлена от Съда.

143. Съдът отбелязва, че в настоящия случай присъждането на справедливо обезщетение може да се основава само на нарушения на член 3, член 5 § 1 и член 13, във връзка с член 3. Трябва да бъдат отхвърлени претенциите на Жалбоподателя във връзка с предполагаеми нарушения на член 5 § 4, член 8, и член 13 във връзка с член 8.

144. Съдът също така отбелязва, че все още не е налице нарушение на член 3. При тези обстоятелства той счита, че неговата констатация по отношение на член 3 представлява сама по себе си достатъчно справедливо обезщетение (*виж Соеринг срещу Обединеното кралство*, 7 юли 1989 г., § § 126-27, серия А, № 161; *Чахал*, цитирано по-горе, § 158 и *Саади*, цитирано по-горе, § 188). Същото е вярно и относно констатациите на Съда във връзка с член 13 (*виж Гебремедхин [Габремедхин]*, цитирано по-горе, § 79). От друга страна Съдът счита, че неприятностите, претърпени от жалбоподателя в резултат на задържането му в очакване на експулсирането, не могат изцяло да бъдат компенсирани от констатирането на нарушението (вж. *Куин срещу Франция*, 22 март 1995 г., § 64, Серия А № 311, и *Раза*, цитирани по-горе, § 88). Като взе предвид присъжданията, направени в подобни случаи и като се произнася по справедливост, както се изисква съгласно член 41, Съдът присъжда на жалбоподателя 3 500 евро, както и всички данъци и такси, които могат да бъдат наложени.

Б. Разходи и разноси

145. Жалбоподателят иска възстановяване на 1 800 евро, направени за съдебни разходи в производството пред Съда, и 46 евро за пощенски разходи.

146. Правителството твърди, че претендираните хонорари за правни услуги са прекомерни. Те са няколко пъти по-високи от тези, които обикновено се начисляват в България.

147. Според съдебната практика на Съда претендираните разходи и разноски, предявени в съответствие с член 41, трябва да са били действително направени, необходими и разумни като размер. Като взе предвид материалите, с които разполага, и горните съображения, и отбелязвайки, че част от жалбата е обявена за недопустима, Съдът намира, че е разумно да присъди на жалбоподателя сумата от 1200 евро, както и всички данъци и такси, които може да му бъдат наложени за покриване на разходите по всички точки.

В. Лихва за забава

148. Съдът счита за уместно лихвата за забава да се основава на пределната ставка по заеми на Европейската централна банка, към която следва да се добавят три процентни пункта.

ПО ТЕЗИ ПРИЧИНИ СЪДЪТ ЕДИНОДУШНО

1. *Обявява* оплакванията относно предстоящото експулсиране на жалбоподателя, твърденията за липса на ефективни средства за правна защита в това отношение, както и неговото задържане в очакване на експулсирането за допустими, а останалата част от жалбата за недопустима;
2. *Приема*, че ако заповедта за експулсиране на жалбоподателя е била изпълнена, то би било налице нарушение на член 3 от Конвенцията;
3. *Приема*, че е налице нарушение на член 13 от Конвенцията;
4. *Приема*, че е налице нарушение на член 5 § 1 от Конвенцията;
5. *Приема*
 - (а) че държавата ответник трябва да плати на жалбоподателя в рамките на три месеца от датата, на която решението стане окончателно в съответствие с член 44, § 2 от Конвенцията, следните суми, като левова равностойност по курса към датата на изплащането им:
 - (i) 3 500 евро (три хиляди и петстотин евро), както и всички суми, дължими като данъци и такси, за неимуществени вреди;

(ii) 1 200 евро (хиляда и двеста евро), както и всички суми, дължими като данъци и такси от жалбоподателя, за разходи и разноси;

(б) че от датата на изтичане на горепосочените три месеца до изплащането на определените суми върху тях ще се начислява проста лихва, равна на пределната ставка по заеми на Европейската централна банка, приложима през този срок, увеличена с три процентни пункта;

6. *Отхвърля* останалата част от претенцията на жалбоподателя за справедливо обезщетение.

Изготвено на английски език и съобщено в писмен вид на 11 октомври 2011 г., в съответствие с член 77 § 2 и § 3 от Правилника на Съда.

Лорънс Ърли,
Секретар

Николас Браца
Председател